

# De Wervelwind

## Jaargang 1 No 3

2008.05.12.003

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda  
Newspaper dropped  
over the Netherlands by  
the RAF. Year 1 number  
3. Propaganda number  
H14.

LEZEN EN DOORGEVEN!

Mr. Dr. HORACE HUGO ALEXANDER

VAN BYBLAND OOSTERHOFF-K

Volkstrekkers-Universiteit

PRETORIA

# DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

No. 3

VERSPREID DOOR DE R.A.F.

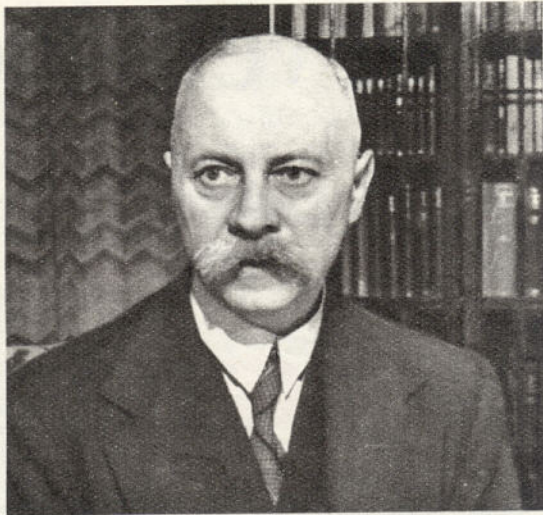
Juni 1942



**M**IJNE gedachten gaan naar thuis, en naar  
Pinksteren. ¶ Als de bloemen op het veld  
staan, bloeien daar de margrietten op hun  
hooge stengels met hun gele harten gekeerd naar den  
zon. ¶ Ik weet het, thans meer dan ooit streven wij  
er naar en willen wij hun gelijk zijn: onze harten keeren  
naar God. ¶ Hoofd omhoog, het hart naar boven!"

UIT DE RADIOREDE VAN H.M. DE KONINGIN OP 22 MEI 1942





Z. E. PROFESSOR MR. P. S. GERBRANDY

**P**ROF. P. S. GERBRANDY is nu ongeveer drie jaar Minister, waarvan bijna twee jaar Minister-president. Hij heeft het Departement van Justitie en dat van Koloniën geleid; thans voert hij de portefeuille van het Departement voor de Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk. Maar ver-uit het zwaarst is de last dien hij

toorst als leider der Regeering, als Minister-president. Slechts zij, die in de binnenkamers der Regeering thuis zijn, kunnen den vollen omvang van zijn taak beseffen. Onvergankelijk zijn Prof. Gerbrandy's verdiensten voor Vorstin en Vaderland: door zijn bekwaamheid, zijn onwankelbare trouw, eenvoudige eerlijkheid en rechtschapenheid.

[2]

# DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

No. 3

• VERSPREID DOOR DE R.A.F. •

Juni 1942

## EEN WERELD IN WORDING

**E**LDERS in dit nummer zult Gij een groot gedeelte van de redevoering aantreffen, welke Sir Stafford Cripps, de leider van het Lagerhuis, na zijn terugkeer uit Indië voor de radio hield. De betekenis van deze rede ligt, gelooven wij, vooral hierin, dat zij een persoonlijk antwoord geeft op de vraag, welke heden in miljoenen harten leeft: "Waarvoor vechten wij?"

Waartegen wij vechten, daarvan zijn wij ons met bittere vastbeslotenheid bewust: tegen het nazidom, dat het duister, satanisch geloof aangaande het eigen uitverkorenheid tot heer en meester over de gansche wereld, welke te hinnen bate zou mogen zwoegen en verkommeren. Sir Stafford Cripps wijst ons er echter op, dat dit negatieve doel niet genoeg is; dat onze strijd daartegen ons tegelijk verplicht tot het omgekeerde ideaal. Dit ideaal is den laatsten tijd voor vele leidende staatslieden en economen aanleiding geweest voor uitspraken, welke wij in den loop van dit artikel naast die van Cripps willen stellen. Er is echter in die uitspraken zooveel gemeenschapslijks, dat wij hier meteen een poging willen doen tot korte en krachtige samenvatting: Wij dienen te strijden,

om de wereld van de toekomst te bevrijden van haar voortdurende angst voor onzekerheid en broodgebrek; wij dienen te strijden voor de vrije gemeenschap van onderling hulpvaardige volkeren en klassen, die in het nieuwgewonnen besef hunner onderlinge afhankelijkheid, den heiligen plicht hebben, elkaar op te voeden tot den staat der menselijke, economische en politieke gelijkwaardigheid.

Sommigen Uwer zullen deze stoute omschrijving wellicht met een glimlach lezen, in de gedachte, dat zij te hoog gegrepen is. En met de oprechtheid, die dit tijdschrift altijd zal kenmerken, moeten wij er bij zeggen, dat al deze denkbeelden van personen afkomstig zijn, zoodat zij, voorzover zij verder gaan dan de Atlantic Charter, de Vrijbrief van den Atlantischen Oceaan, niet, of nog niet, door de verbonden regeeringen zijn onderschreven. Maar ondoelbaar brandt boven de zee van bloed en ellende reeds dit baken: het overgrote deel der strijdende menscheid voelt den drang naar nieuwe vormen van gemeenschapsleven. Vandaar de vraag uit miljoenen monden: "Waarvoor vechten wij?" En om te beginnen is het stellen van deze vraag een goed en

gezond teken. Ten eerste bewijst dit onstuimige vragen naar de toekomst namelijk, dat heden, twee jaar na de verschrikkingen van Duinkerken, iedereen in het goede kamp sterker dan ooit overtuigd is van de overwinning. Ten tweede wordt hierdoor het bewijs geleverd, dat de democratie allesbehalve dood is, zoals de Moffen meenden. Zij streeft alleen naar vernieuwing, in het besef, dat deze oorlog een diepe loutering betekend voor ons allen. Tot deze vernieuwing zult ook Gij, in de tijdelijk bezette gebieden, het Uwe moeten bijdragen, door een toetsing van denkbeelden over en weer, zoodra de herwonnen vrijheid dit toelaat. Maar reeds nu willen wij het U' boodschap: Ten tweede lagen der strijders voor de vrijheid leeft het besef, dat de vrede ditmaal niet verworden moet enkel tot een toestand van niet-oorlog, zoodat dit in 1918 geschiedde, maar dat de vrede een doel is op zichzelf. Vandaar dat de slagzin: "Wij willen den vrede winnen" reeds gemeengoed geworden is.

In de wijze, waarop deze wijl mettertijd verwezenlijkt moet worden, gaan denkers en staatslieden de breedte massa voor. Soldaten winnen den oorlog; maar denkers winnen den vrede. En onze taak is niet alleen, den oorlog te winnen, maar daarnaast, en bovenal, den vrede niet

[3]

te verliezen. Met het verpletteren van Hitler-Duitsland is de zaak niet afgedaan; het gaat om het bouwen van een nieuwe wereld, waarin een type als Hitler eenvoudig de kans niet krijgt voor zijn duivelsch spel.

Dat bijvoorbeeld is de boodschap, die ons gebracht wordt door twee mannen als Henry Wallace, den Vice-President der Vereenigde Staten, en John Winant, den gezant der Vereenigde Staten te Londen. Henry Wallace is tevens president van den Raad voor Economische Oorlogvoering der V.S., en weet dus, waarover hij spreekt. Toen een Amerikaansch journalist het overmoedige denkbeeld opwierp: "Dit wordt de eeuw van Amerika!", antwoordde Henry Wallace op scherpen, maar edelen toon: "Nee! Dit wordt de eeuw van den gewonnen maan! De vrede moet een betere levensstandaard voor den gewonnen maan brengen, niet alleen in Amerika en Engeland, maar ook in Indië, China, Rusland; niet alleen bij de overwinnaars, maar ook bij de verslagenen. Overal moet de gewone man leeren, zijn productiviteit zoo te verhoogen, dat hij en zijn kinderen alles aan de wereldgemeenschap kunnen vergoeden wat zij van haar hebben ontvangen. Maar geen natie

zal het recht hebben andere naties uit te buiten. Overal ter wereld zal elke burger den oppersten plicht hebben het kleine eigenbelang ondergeschikt te maken aan het groote, algemeene belang. Zoodoende kunnen er geen geprivilegieerde volkeren zijn. Want in den vrede kunnen wij den economischen oorlog niet voortzetten zonder tegelijk weer het zaad te zaaien voor den militair oorlog."

In de herhoofding van "levensstandaard van de z.g. „achterlijke“ volkeren zien de economen der V.S. de oplossing van het angstige probleem dat de voor-oorlogse wereld als in een nachtmerrie verstikte: Waarheen met de overdaad aan levensmiddelen en goederen, welke wij allen tezamen voort kunnen brengen, doch wier voortbrenging slechts tot afschuwelijke werkloosheid en verarming temidden van rijkdom leidt, wanneer wij geen afzetgebieden vinden? Milo Perkins, Wallace's rechterhand, gaf een vingerwijzing in de richting der oplossing: het verbeedelijke gebruik van langdurige crediten ter verheffing van den levensstandaard in drie continenten. In alle vijf, zouden wij willen zeggen. En dat is ook wat Winant, de vroegere Directeur van het Internationale Arbeidsbureau te Geneve, meent: "Anti-fascisme

is geen militaire taak. Het fascisme groeide op den bodem van armoede en werkloosheid. Om het fascisme met wortel en al uit te roeien moeten wij de depressie in de democratie verdelgen. Wij moeten vastbesloten zijn in onze toekomstige orde de economische euvelen uit te delgen welke armoede en oorlog veroorzaken. Na den oorlog moet de kreet: Meer tanks! overstaan in de kreet: Meer huizen! Het zwoegen om voedsel, heden noodig om den vijand te beletten, ons uit te hongeren, moet morgen het zwoegen om voedsel worden ter verzadiging van allen, waar ook ter wereld. De roep naar soldaten moet de roep naar werkers worden, om de bevrijding uit gebrek te maken tot werkelijkheid voor allen. Dat is volksdemocratie."

Deze en dergelijke denkbeelden gaan lijnrecht in tegen de afzichtelijke nazi-ideologie, met dezelfde kracht en felheid, waarmee de tanks der verbonden heden opbosten tegen de pantsermonsters met het hakenkruis. De Duitse Minister van Arbeid, beter genaamd opperslavendrijver, een zekere Ley, zeide in zijn verlatenheid: "Een lager ras heeft minder ruimte, minder kleding, minder voedsel en minder opvoeding noodig dan een hooger ras."

Tegen dit wangehoof strijden wij, juist omdat wij gelooven in de essentieel gelijkheid van allen op aarde. En bovendien dringt het besef door, dat wij juist allen meer ruimte, meer kleding, meer voedsel en meer opvoeding moeten trachten te geven, omdat elk volk voor zijn eigen welvaart afhankelijk is van de welvaart van alle andere volkeren. Dit besef van onderlinge afhankelijkheid beheerscht trouwens nu reeds de oorlogvoering; en de dagelijksche toepassing van dit besef houdt juist de schoonste belofte voor den vrede in. Dank zij Roosevelt's vernuftig stelsel van Pacht en Leenwetten, dat op wederkerigheid berust, maar bovenal een eind maakt aan de uitsluitend financieele afrekening van

[4]

schulden tusschen volkeren, worden de werktuigen des doods, noodig om den vijand te verslaan, heden op zoo doeltreffend mogelijke wijze over de wereld der bondgenooten verdeeld. Welnu, het besef dringt door, dat de zegeningen des vredes op een dergelijke wijze volgens een nieuw economisch stelsel rechtvaardig verdeeld moeten worden over alle volkeren der aarde, terwijl 'ze in die volkeren ter beschikking moeten staan, niet enkel van een kleine schare bevoorrechten, maar van alle staatsburgers.

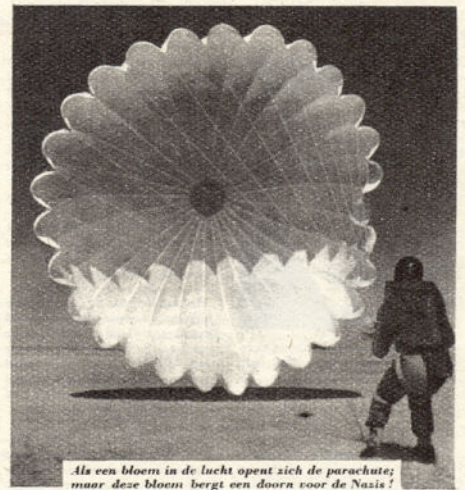
"Na den oorlog zal er geen plaats zijn voor politieke afzondering in zelfzucht" zeide Eden, de Britsche minister voor Buitenlandse Zaken. "Van Edinburg" (waar hij deze woorden uitsprak) tot aan Tsjoenjing loopt maar één straat. En er zal geen vrede zijn zonder een economisch stelsel, waarin menschen die werken willen, tevens werken kunnen en voor dit werk beloond worden. Werkloosheid, ondervoeding, en armoede die verholpen kan worden maar niet verholpen wordt; dat zijn de gevaren voor den vrede. Maar dezen vrede kunnen wij niet in één dag winnen, en ook niet met één verdrag. De vorige maal maakten wij geen vrede. Maar hoe nu wel? Door opoffering, door een inspanning van jaren lang, door waakzaamheid, en bovenal door onzen wil."

Wij zullen dus om den vrede moeten zwoegen. Zwoegen, gelijk boeren achter den ploeg, wier schaar is omgesmeed uit het zwaard, dat heden nog worden slaat, maar morgen oogsten uit den grond zal scheuren. Oogsten, niet alleen bestemd voor rijke volkeren, maar voor alle volkeren. Oogsten, die wij morgen met elkaar zullen moeten deelen, op dezelfde wijze als wij heden de wapenen deelen, vanuit een eender besef van onderlinge afhankelijkheid.

Ziedaar de les der denkers van dezen tijd. Aan ons allen de toepassing!

DE REDACTIE.

## NEDERLANDSCHE PARACHUTISTEN! Thans in opleiding in Engeland



Als een bloem in de lucht opent zich de parachute; maar deze bloem bergt een doorn voor de Nazis!

**I**K ben een Nederlandsche parachutist. Ja, die zijn er thans. Uit onze Koninklijk Nederlandsche Brigade *Prinses Irene* hebben een groot aantal vrijwilligers de gelegenheid gekregen, opgeleid te worden als parachutist. We gingen daarvoor naar een der opleidingsvelden van het Engelsche leger. Daar was een commandant die vloeiend Hollandsch sprak: hij had vijftien jaar in Den Haag gewoond! En zoo voelden wij ons direct thuis. Hier deden we extra gymnastiek aan trapeze en springtoren. En al den tweeden dag gingen we de lucht in om onzen eersten sprong te maken. Als je zoo'n pakje parachute in je handen krijgt, voel je je eerst wel raar, maar in het vliegtuig zongen we allemaal

samen. Daar gaat het roode waarschuwingslicht aan. De instructeur, die den eersten sprong maakt, gaat op den rand van het ronde luik zitten. Het groene licht knippert... het woord „Go“ klinkt... en hij is al verdwenen. En dan kom ik al gauw. Ik zit op den rand... „Go“ ik zet af en meteen slaat de luchtstroom mij tegen het lichaam, onbegrijpelijk hard en adembenemend. En dan: rust. Het scherm is open. En een paar minuten later staan we alle twintig veilig op den grond, tusschen de witte lappen zij. En ik had nog maar een bezwaar. Dat het nog niet de Nederlandsche grond was. Maar als de dag komt, zijn de Nederlandsche parachutisten gereed."

[5]



# ONZE SCHEEPVAART IN DEN OORLOG

door Z. E. P. Kerstens

Minister van Handel, Nijverheid, Scheepvaart, Landbouw en Visserij



dagen in Londen de Nederlandsche Scheepvaart- en Handelscommissie uit den grond te stampen, die in weinige weken den toestand wederom in de hand had (ondanks weinig personeel en gebrekkige hulpmiddelen) en die zich door het liquideeren van gestrande ladingen en vooral ook door het bekwaam varende houden van onze schepen — alles onder de oppervleiding van het Ministerie van Handel, Nijverheid & Scheepvaart — groote verdiensten verworven heeft, er nog dagelijks nieuwe aan toevoegend.

Het aandeel, dat de zoogenaamde „Indische“ koopvaardijvloot tot 8 December 1941 en daarna in onze scheepvaart geleverd heeft en nog steeds levert, vormt een cervol hoofdstuk op zichzelf, dat ik niet afzonderlijk beschrijven zal, al zou het dit tenvolle waard zijn.

Ter voltooiing van deze inleiding-in-groote-trekken moet nog gezegd worden, dat na den val van Java ook de Indische vloot (ik spreek uitsluitend over de koopvaardij-schepen) door de Regering „gevoerd“ is, zoodat thans onze handelsvloot (op zeer enkele uitzonderingen na: van kleinere schepen, welke uitsluitend in de Curaçaosche wateren dienst doen) als één geheel onder de verantwoordelijkheid van den Minister van Handel, Nijverheid & Scheepvaart gehanteerd wordt. Was tot 5 Juni 1942 slechts „het gebruik“ der handelschepen „gevoerd“, op den genoemden datum is de „Ministerieele Beschikking“ in werking getreden, waarbij krachtens het Koninklijk Besluit C. 17 (van 5 Maart 1942) „het bezit“ der geheele koopvaardijvloot „gevoerd“ werd. Binnen de mij toegewezen plaatsruimte kan ik niets naders over inhoud en doel zeer bezitsvoering

zeggen. Dit blijf dan voor een volgenden keer bewaard.

Tot goed begrip van de hoogst belangrijke rol, die onze koopvaardij onder de huidige omstandigheden vervult, moet op de volgende factoren in het bijzonder worden gelet:

Ten eerste is onze handelsvloot een der voornaamste instrumenten, waarmede wij actief aan de oorlogvoering deelnemen.

Dit begrijpt ieder, die — ten tweede — zich, behalve van het aantal onze koopvaarders, rekenschap geeft van de betekenis van het transportvraagstuk. Dit vormt sinds geruimen tijd en in toenemende mate het voornaamste strategische probleem, vooral nu de ontzaglijke productie van Amerika begint los te komen en tegelijk de activiteit op alle oorlogfronten weer opvlamt. Er moeten troepen, tanks, vliegtuigen, onderdelen, werktuigen, kanonnen, mitrailleurs, munitie en grondstoffen vervoerd worden: naar Rusland, Engeland, Australië, Libyë en Britisch-Indië, om slechts deze gebieden te noemen. Dat moet grootendeels gebeuren over zee, tegen de dreigingen van uit de lucht, op en onder het water in.

Welnu, behalve dat wij Nederlanders ettelijke miljoenen tonnen van die onschatbare scheepsruimte leveren, zijn onze schepen goed en snel, welbemand en degelijk onderhouden, onze scheeps- en walorganisatie spreekwoordelijk, en onze zeelieden van de allerbeste. Ik mag dan ook gerust zeggen van den uitstekenden roep, dien onze oorlogsbijdrage ook in dit opzicht geniet. Het onwankelbaar volgehouden Nederlandische verzet tegen den

onderdrukker, de heldhaftige strijd in Nederlands-Indië en het zwoegen onze groote koopvaardijvloot, dat zijn drie der pilaren, waarop onze erkend eervolle plaats in de oorlogvoering — en straks in de vredesvergadering — steunt.

Ten derde is onze handelsvloot vrijwel het laatste middel, waarmee wij nog inkomsten kunnen verwerven. Van Mei 1940 af tot in de eerste maanden van 1942 was onze nationale huishouding, behalve dan op de opbrengsten van buitenlandse aandelen, aangewezen op de baten van den grooten Indischen export. Thans wordt, behalve door de genoemde aandelen, nog enkel door onze koopvaardij geld verdiend. Ook hierom derhalve is zij voor ons allen van zoo'n groote betekenis geworden.

In het voorgaande zijn alle aanwijzingen vervat, die het beleid van den Minister van Scheepvaart in het groot bepalen. Hij moet tegelijk het internationaal-politieke en het commercieel nut onze koopvaardijvloot in het oog houden.

Primair is onder alle omstandigheden het eerste. Allereerst wordt

onze handelsvloot dienstbaar gemaakt aan de algemeene oorlogspanning. Onze schepen gaan daarheen, waar zij noodig zijn, ongeacht de gevaren van beschadiging en ondergang. Die gevaren zijn voor menich schip droevige werkelijkheid geworden in tal van havens en op alle wereldzeeën. Maar veel meer schepen zijn tot dusver behouden gebleven; ook hebben wij er nieuwe bijgekocht en wij zullen dit blijven doen, waar wij kunnen. Zoo blijft onze vloot op de zee, want:

„Holland's vlag, je bent mijn glorie,  
Holland's vlag, je bent mijn lust.  
'k Roep van louter vreugd  
'Victorie'.  
Als ik je zie aan vreeslooie kust.  
Op de zee en aan den wal,  
Holland's vlag waait overal.“

Secundair zijn de overwegingen van commercieel aard bij het gebruik van onze handelschepen. Maar gelukkig zijn zij dikwijls zeer wel verenigbaar met de primaire eischen der oorlogvoering. Zoo blijft onze koopvaardijvloot geld verdienen, tegelijk mede den oorlog

winnend en den vrede voor ons land en volk bevallend; door ons rood-wit-blauw te blijven menen in het keurige beeld der wereldscheepvaart; door onze scheepvaartorganisatie ook voor betere tijden in stand te houden; door aloude aanspraken op een cervol aandeel in het wereldzeetransport ook voor straks te bewaren, ja te verlevendigen; door fondsen op te bouwen, die na den oorlog de middelen moeten leveren voor aanvulling en vernieuwing, tot het handhaven en herscheppen der werkgelegenheid voor onze zeevarenden, en — last but not least — tot het nakomen onze groote verplichtingen tegenover de zeelieden, die in den verschrikkelijken strijd ter zee dag in dag uit hun leven inzetten en daarmede het lot van vrouw en kinderen. Het zoo goed mogelijk waarborgen van werkgelegenheid en van verzorging ingeval van invaliditeit, dat is wel de beste wijze om onze helden en dankbaarheid te bewijzen tegenover koopvaardij-officieren en zeelieden, die ons in staat stellen, over alle wereldzeeën den kreet te laten voortgalmen:

„Wij varen door.“

DE Nederlandsche vlag ging onthoog aan de Fokkemast, toen het Nederlandsche Scheepvaart Comité te Londen dit vrachtschip van 8500 ton van de Engelsche Regering overnam. Dit is het vierde schip, dat aan onze handelsvloot wordt toegevoegd, volgens het schema voor de vervang van verloren gegaan tonnage. De kapitein sprak de autoriteiten en zijn bemanning toe en zei: „Wij, de handelsvloot, doen onze plicht voor Koningin en vaderland, tot den dag der bevrijding. Velen der bemanning hebben bommen, mijnen en torpedos getrotsseerd, maar wij varen door.“ Toen de vlag geheeschen werd aan de



„bestemmingsmast“ zei de kapitein: „De bestemming van dit schip is uiteindelijk Nederland. Moge het snel een vrije Hollandsche haven bereiken.“  
Meer schepen zullen binnenkort aan onze handelsvloot toegevoegd worden. Verschillende schepen zijn thans in aanbouw. Daarmede zal Nederland's aandeel in den uitvoer van de grondstoffen en producten voor den oorlog nog weer zijn toegenomen. Ook onze vissersschepen helpen mede. Eenerzijds voor de voedselvoorziening, anderzijds echter ook als mijnenleggers en mijnenvoerders.

Foto beneden: H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Bernhard verlaten het tehuis voor „Engelandvaarders“ aangeboden door H.M. de Koningin zelf.



## ZON VAN ORANJE

ZON van Oranje, symbool van de vrijheid, Giet weer Uw stralen over ons uit. Licht in de harten van vrede en blijheid. Is wat Uw schijnsel voor allen beduidt.

Schenk weer aan onze geheiligde kleuren 't Aloude schitterend door Uwen glans. Zon van Oranje, o, laat het gebreuen, Dat zij weer waaien van toren en tranen.

Laat weer weldadig Uw gloed op ons dalen, Breng ons bevrijding, Uw roeping getrouw. Zon van Oranje, giet weer Uw stralen Over ons dieerbaar rood, wit en blauw.

Nu is het nacht en alom is het duister, 't Land is gedekt door een donkere vlag. Breng ons weer spoedig in heerlijkheid luister, Zon van Oranje, het licht van den dag.



spireerd, direct hun medeleven daadwerkelijk toonden door aanbidding van schilderijen, radiotoestel, murekled, boeken etc. Nadat Joy Mc Arden twee oude toepasselijk liederen uit Valerius' Gedenckclanck ten gehore had gebracht en H.M. de Koningin als eerste Haar handteekening in het gastenboek had geplaatst was het officieele gedeelte afgehoopen en werd de thee geserveerd.

H.M. de Koningin en Prins Bernhard vertoefden nog lang onder de aanwezigen en onderhielden zich geheel ongedwongen met de overgekomen en de oudere gasten. Daarna bleef men nog langen tijd in gezelligheid bijeen.

## DE REDE VAN HARE MAJESTEIT

IN dezen tijd, die Ons zoo nameloos veel bekommernis en leed brengt, is de opening van dit tehuis een gelukkig moment. Omringd door zijn toekomstige bezoekers, heet ik al Onze gasten die van hier, zoowel als die uit Oost en West gekomen zijn, welkom. Uwe tegenwoordigheid mijne Heeren strekt Ons niet enkel tot bewijs van Uw medeleven en belangstelling in Ons streven, maar is tevens een symbool van de rijkseenheid en van ons saamhoorheidsbesef, dat zich in dezen tijd van beproeving op zoo treffende en grootsche wijze openbaart. Ik dank U voor Uwe aanwezigheid op dit oogenblik.

Landgenooten, die zijt overgekomen uit het Vaderland, bezoekers van dit tehuis, dat voortaan het Uwe zal zijn, weest te allen tijde hier hartelijk welkom. Moge het U iets

vergoeden, al kan het dit slechts in bescheiden mate zijn, van het vele, dat Gij hier ontberen mocht. Gij ondernaamt den gevaarvollen tocht hierheen om Uw beste krachten te geven voor de bevrijding van Ons dierbaar Vaderland, onverschillig op welk gebied Gij thans Uw krachten daaraan geeft. Gij kwaamt Ons vertellen, hoe het thuis onder de dwingelandij van den overweldiger toegaat, van den heldenmoed van ons Volk, van zijn bitter lijden.

Gij bracht daarvoor groote offers, en voor het voortbrengen van Uw tocht moest gij U de scheiding getroosten van allen, die U lief zijn. Ik dank U voor dezen dienst aan het Vaderland en Mij bewezen. Gij zijt thans de schakel tusschen hen die thuis bleven en Mij, als het ware de overbrugging van de zee, die

ons nog scheidt, waarover onze gedachten en er weer kunnen gaan. Door U kan ik den polsflag van ons volk beluisteren.

Ik kan mij zoo goed voorstellen, dat Gij behoefte gevoelt aan een eigen middelpunt, waar Gij elkaar steeds kunt vinden, om samen te spreken over al datgene waarvan Gij vervuld zijt, en dat Gij geen oogenblik kunt vergeten en dat wel zoo, dat Gij dat alleen kunt met hen die het zelfde hebben doorgemaakt als Gij zelf. Deze uitwisseling van gedachten en ondervindingen is vaak een bron van troost en innerlijke blijdschap en van kracht tevens. Welk een voorrecht en welk een blijdschap uit eigen aanschouwen te kennen dat groote, het geheel nieuwe dat Gij hebt zien groeien in ons volk en dat ook in U is gegroeid en dat Mij zoo ontroert zoo vaak Gij Mij daarvan vertelt, en, met Mij, allen door wien de rood wit blauwe draad loopt, met trots en vreugde vervult.

Dit middelpunt is maar een bescheiden begin, dat voor uitbreiding vatbaar is zoodra daaraan behoefte



De kanonnier op een Nederlandsch schip in de Britsche wateren teekent aan, hoeveel Duitsche vliegtuigen hij reeds heeft neergeschoten.



blijkt te bestaan. Aanvankelijk is het gedacht als tehuis, waaraan een bureau verbonden is, waarin U alle inlichtingen zullen worden verstrekt, die U onmiddellijk na Uw aankomst in Londen noodig heeft.

Bij toerbeurt zullen verschillende van U optreden als gastheer, die dan tevens de leiding zal hebben. Hiermede zit Gij een eigen huis bezitten, waarin Gij de andere landgenooten kunt ontvangen en een levendig contact met hen houden.

Ik besluit met een ongewonen wensch bij het in gebruik nemen van een tehuis, een wensch, die uit het diepst van Mijn wezen opwelt: n.l. dat dit middelpunt een kort leven beschoren zij.

Gelukkig zijn daarvoor enkele voortekenen aanwezig. Dat spoedig die groote dag moge aanbreeken, waarnaar Onze gedachten onophoudelijk uitgaan, die dag waarnaar Nederland nu al twee jaren reikhalzend uit ziet, de dag der bevrijding. De dag der verrijzenis van het groot denkend nieuwe Vaderland. De dag waarop Gij en ik de golven die ons geliefd vaderland omspoelen oversteken naar ons dan vrije thuis. Met dien wensch draag ik thans dit tehuis aan U over.



Dit is een der flinke jongens van het Nederlandsch-Indische Marine detachement, die vóór de vernietiging van Soerabaja, naar Engeland gezonden werden. Hier wordt thans hun opleiding grondig voltold.

## Blijf van de fabrieken weg!

Waarschuwing van de Nederlandsche Regering te Londen

LANDGENOOTEN: 'het is de plicht van de Regering U te waarschuwen voor wat komen gaat. Zonder nadere

aankondiging zullen bommen, en wel zeer zware bommen, op en nabij eenige belangrijke Nederlandsche industrieën kunnen neervallen. Gij weet zelf welke groote Nederlandsche fabrieken geheel voor den vijand in touw zijn; daarover dus niet meer. Het spreekt vanzelf dat deze waarschuwing zich zeer in het bijzonder richt tot allen die dicht bij deze fabrieken wonen. Verwijder U zooveel mogelijk, vooral 's nachts. Niet alleen het fabrieksterrein zelf, maar de geheele omgeving is gevaarlijk. Mocht het U onmogelijk zijn, of mocht het

U door den bezetter onmogelijk worden gemaakt aan deze waarschuwing gevolg te geven, eischt dan in ieder geval dat de best mogelijke schuilplaatsen voor U worden klaargemaakt. Wij achten het echter, helaas, niet uitgesloten, dat de vijand U deze veiligheidsmaatregelen zal weigeren, teneinde later, wanneer een bombardement fatale gevolgen mocht hebben gehad, hieruit propagandamunt te kunnen slaan. Zulk een weigering zou een reden te meer zijn, om als dit maar eenigszins mogelijk is, de gevaarlijke plaatsen te verlaten.

## „IK ZAG DEN SLAG IN DE JAVAZEE” De ondergang van de „Kortenaar”

In den nacht van Donderdag 26 op Vrijdag 27 Februari kruiste het eskader der Geallieerde schepen benoorden Madoera, ontmoette echter nog steeds geen vijand. Bij zonsopgang stoomden wij niet, zoals de vorige dagen, weer binnen om olie te laden te Soerabaja, maar koersten verder de Javazee in, in westelijke richting.

De inspanning en het gebrek aan slaap, de hitte, dit alles begon dubbel zwaar te wegen. De eskadercommandant gaf order tot terugkeer naar Soerabaja en meldde naar Batavia dat het uithoudingsvermogen van het personeel zijn uiterste grens bereikt had.

Reeds stoomden wij door de gullen in de mijnenvelden toen een verkenningbericht binnenkwam. Een transportvloot werd gemeld even westen het eiland Bawean, een tweede transportvloot werd gemeld Noordelijk daarvan, het totaal bestond uit 45 groote transportschepen. Ook beschermende eskaders werden gemeld. Dat wij met een overdonderende overmacht te maken zouden hebben, daarover werd door ons dien dag geen woord meer verloren. Dit was voor ons langzamerhand de vanzelfsprekende achtergrond voor elke actie binnen onzen Archipel geworden. Na den val van Singapore hadden wij geen illusies meer over onze „kanssen.” Bij een landing op Java zou de vloot „vol ingezet” worden, dat was precies wat wij wilden, maar daarom geloofden wij niet, het er levend af te kunnen brengen.

Misschien ligt hier wel het belangrijkste punt van mijn bericht. Er zijn in Indië offers gebracht die niet alleen verbazigend zijn door hetgeen zekere groepen op zich hebben genomen, maar meer nog door de indrukwekkende zelfverlooftheid waarmee zij zijn gebracht. Van wat daar gedaan werd

door Binnenlandsch Bestuur, burgers, Luchtstrijdkrachten, Leger en Vloot zullen belangrijke gebeurtenissen nooit bekend worden. Velen zijn daarginds, onbekend, ten onder gegaan, maar wel zal bekend worden de geest, waarin zij gehandeld hebben. Wij wisten dat onze dag gekomen was. Hitte en vermoeidheid waren als bij tooverslag vergeten. Het geheele eskader ging in de geul van het mijnenveld Westervaarwater op tegenkoers en stoomde den vijand tegemoet.

„Koers 300, Vaart 25”, was de order. Gelukkig werd er niet meer bevolen dan 25 mijl vaart, aangezien de Kortenaar slechts twee van de drie ketels kon gebruiken. Genoeg om te vechten, maar bepaald te weinig om weg te loopen, hetgeen overigens niet in de plannen voorkwam.

Ten 16.00 ongeveer meldde de De Ruyter: „Vele schepen op twee streken Stuurboord.” Het klonk even zalem als altijd, maar toch zal ik de zware stem niet vergeten die deze woorden over de brug van de „Kortenaar” brulde; het was op de bak zelfs te verstaan, want de luidspreker stond vol aan. De vijand, dat zagen wij weldra, was minstens twee maal zoo sterk in aantal, om van de krachtverhouding der scheepstypes maar niet eens te spreken.

Harde slagen kondigden even later aan, dat het vuur geopend was. Het gevecht was in vollen gang. De kruisers lagen onder hevig vuur. Wij, de jagers, stoomden aan vuurlij met het eskader mee. Voorloopig waren wij toeschouwers. Vrij kort na opening van het gevecht reeds zagen wij hoe de vijand zware rookschermen legde. Aan het rondbakken der geschutstorens kon ik zien, dat onze kruisers hun vuur verlegden en andere doelen onder

vuur namen waar blijkbaar geen gebrek aan was. Snel nam de hevigheid van het gevecht toe. De De Ruyter en de Evertz kregen wel het ergste te verduren. Zij lagen onder het vuur van verschillende tegenstanders, wij zagen salvo's om hen heen vallen van 9, 12 en zelfs 15 aanslagen. Plotseling steeg in de vijandelijke linie een zware zwarte rookzuil kaarsrecht omhoog, een Japansche kruiser had zijn einde gevonden. De strijdlust van ons vlaggeschip nam daardoor nog toe en wij zagen de De Ruyter tel toe draaien om den afstand te verkleinen. Kort daarop trof de eerste slag het Geallieerde eskader: de Evertz werd getroffen. Zware rook- en stoomzuilen stegen uit beide schoorsteenen op. Het onmiddellijk gevolg was een groot vaartverlies van het getroffen schip, dat naar bakboord uit de linie wegdraaide. Allen, de De Ruyter het laatst, draaiden nu ook af.

Reeds eerder hadden wij tusschen ons en den vijand, ongeveer ter hoogte van het voorste gedeelte der kruiserlinie, enorme waterzuilen waargenomen, die duidden op het springen van torpedo's op het einde van hun baan. Daar door ons toen nog geen vijandelijke jagers werden gezien, werd aangenomen, dat deze door onderzeeboten waren afgeschoten op de kruisers. Toen het eskader afdraaide achterhaalde ons het noodlot. Vanaf verscheidene jagers in onze nabijheid zag men de bekende witte glinsterende strepen van torpedobanen. Op onze groepsboot de Witte de With werd zelfs waargenomen hoe een belienbaan onder de midscheeps doorging. Wij echter werden in de midscheeps getroffen. Ik bevond mij op dat oogenblik op de bovenbrug, waar ik als hulpvuurleider mijn alarmpost had. Ik greep mij vast aan het stalen scherm voor mij, daar ik na den ontzettenden slag en de waterzuil het schip onder mij met een ruk naar stuurboord woedde overhellen. Aan het stalen windscherm tusschen mijn handen voelde ik hoe het schip brak, het kraken van de stalen platen ging mij letterlijk door

merg en been. De uitkijk in de mars werd met een wijden boog in zee geslingerd. Beide helften van het gebroken schip gingen nu kaarsrecht overeind staan. Toen ik reeds in het water lag zag ik daar, hoog boven het water, onzen dokter zitten. Het neveltoestel in het achterschip was om de een of andere reden gaan werken, zoodat de dokter daar als een vuurgod op zijn altaar zat met de dikke witte nevelzuil achter zich.

Met dat al waren er nog geen 15 seconden verlopen sinds de torpedo ons getroffen had. Staande zakten voor en achterschip nu weg. Honderden meters in het rond was de zee bedekt met een laag brandstofolie waarvan ik een stevig stuk genomen had, toen ik ongewild de kopje onder ging. Alles wat los aan dek gelegen had dreef nu op. Ook enkele lijken dreeven rond, door hun zwemvest opgehouden. Bruin van de olie klommen wij op onze vlotjes, die wegzonken onder het gewicht der vele menschen.

Wij zagen geen schepen meer daar er een vrij hooge zee stond die in onze positie het gezichtsveld erg verminderde. Ik keek op mijn horloge en constateerde dat de Kortenaar ongeveer ten 17.20 Javazee zijn einde had gevonden. Mijn maag begon heftig tegen de brandstofolie te protesteeren. Nog steeds was het harde slaan van het geschut met de korte narol niet van de lucht. Het gevecht duurde nu al langer dan een uur, wij hadden geen slechten indruk van het eerste gedeelte van de actie.

Onze aandacht werd plotseling getrokken door een divisie Japansche torpedobootjagers van een groot type met dubbelkanons, die als bij een vlootrevue in kiellinie kwam aanstoomen. Vlak bij ons draaiden zij op, klaarbijlijk om te lanceren. Weer hoorden wij daverende slagen en voelden tevens harde schokken in het water waar wij immers tot de borst toe inlagen. Wij zagen hoe twee Japansche jagers door torpedo's getroffen werden en evenals de

Kortenaar braken en verdwenen. De acht jagers waren tot vijf vermindert toen zij weer langs ons heen stoomden, hun linie vertoende duidelijke gapingen. Het vermoeden, dat daar drie jagers verloren gingen, is dus wel gerechtvaardigd.

Een vreemde stilte trad nu in. De zon ging onder en ik voelde ook en beetje mijn hoop ondergaan, nog door een Geallieerd schip opgepikt te worden.

Het werd nacht, maar niet donker, de maan was vol en wie Indië kent, weet wat dat beteekent. De stokers begonnen te vertellen hoe zij uit het ketelruim ontsnapt waren. Een der schepelingen was zelfs nog uit de achtermunitiebergplaats ontsnapt. Hij was door de metersdiepe aanvoerkoker gekropen gedurende de enkele seconden, dat deze horizontaal stond, na het breken van het schip.

Het was al na elf, toen een der buitenste vlotjes met een woeste schreeuw een schip aankondigde.

Een snel grooter wordend silhouet doemde in het Zuiden op. Langzaam veranderde het van grauwzwart in zilverig grijs. Dankzij het heldere maanlicht nam het gaauw vorm aan. Het schip liep zeer hooge vaart, daar was geen twijfel aan en op eens werd het bijna algemeen herkend: De Ruyter.

Nu zagen wij ook de andere kruisers: Houston, Perth en Java stoomden even vasberaden als de vorige dagen achter het vlaggeschip aan. De Evertz was uitgevallen en geen enkele jager stoomde er meer mee. Aan de sterren zag ik dat zij opnieuw den vijand tegemoet stoomden. Dien middag hadden zij zoodanig van zich afgebeten dat de overmacht geen kans gezien had met hen af te rekenen en zij nu in den nacht opnieuw ten aanval gingen. Plotseling rees het besef in mij op, dat dit het laatste was wat ik ooit van deze schepen zou zien. Dit was hun doodenrit.

Het was onvergetelijk, die moeie

### ... De slag in de Javazee gewroken

In drie groote ontmoetingen, die na den slag in de Javazee hebben plaats gevonden, n.l. in de Koraalzee, in de omgeving van het eiland Midway en bij de Aleoeten, hebben de Amerikaansche en Geallieerde strijdkrachten, en wel voornamelijk het luchtwapen, de Japansche vloot de volgende verliezen en beschadigingen toegebracht:

	<b>Vliegtuigmoederschepen:</b>	3 tot zinken gebracht. 2 uitgebrand en achtergelaten. 2 beschadigd.
	<b>Zware kruisers:</b>	1 tot zinken gebracht. 4 zwaar beschadigd. 1 beschadigd.
	<b>Kruisers:</b>	1 tot zinken gebracht. 1 waarschijnlijk tot zinken gebracht. 3 beschadigd.
	<b>Torpedojagers:</b>	1 gezonken en vele andere beschadigd.
	<b>Transport-schepen:</b>	4 tot zinken gebracht. 4 beschadigd.



Hier is een indringende foto van een Japansche kruiser van de 8300 ton Mogami-klasse, brandend midzichts op en in hoploos verbrandigden staat, na den grootten lucht- en zeeslag bij Midway, Eliland, waar de Geallieerden belangrijke Japansche vlootverliezen vernietigden.



krusers in volle vaart, zilverig glinsterend van het maanlicht, de Hollander, de Amerikaan, de Australier en nog een Hollander. Recht stoven zij op ons aan en overvoeren ons bijna. Vele malen kantelden de slofjes, maar de slok zeewater kon ons gebrul niet dempen. Aan dek zagen wij mensen loopen.

Dan was alles voorbij, nogmaals gingen wij over den kop door de hekkolp; toen ik weer kijken kon, was de kruislinie weer tot een zwarte vlek aan de kim samengevlooid. Daar in die richting zat de vijand.

En der krusers had een groot reddingslicht uitgeworpen en een half uur later kwam de destroyer *Encounter* op dit licht af en werden wij aan boord geheschen. De *Encounter* had zijn torpedo's al verschoten en was naar Soerabaja teruggestuurd.

We kregen whisky om "warm" te worden en de zeewatersmaak te verdrijven. We lachten weer, hadden een grooten mond en constateerden, dat we deze maal nog niet boven aan de lijst hadden gestaan.

Maar, we voelden allen wel, dat het alleen de moeite waard is om gered te worden als de gelegenheid gegeven wordt terug te komen en het nog eens te proberen. Nog eens proberen en de overwinning zien en voelen komen. Om dan tenminste rustig te kunnen zijn in het besef, dat de offers daar niet tevergeefs zijn geweest maar dat anderen gekomen zijn en den strijd hebben voortgezet.

Ongeveer op het oogenblik dat wij een nieuw begin konden maken, streeden de krusers daar buiten het einde van den strijd, die al lang daarvoor beslist was.

Zij hebben niet gearzeld. Er is in Indië nergens en door niemand gearzeld.

## EN THANS: DE MOGENDHEDEN VAN HET WESTEN!

*Speciaal geschreven voor De Wervelwind door den militair medewerker van La France Libre, een der vooraanstaande strategische deskundigen aan Geallieerde zijde.*

De oorlog is een nieuwe fase ingetreden, die men de Angelsaksische fase zou kunnen noemen, omdat van nu af aan de Angelsaksische wapenen, en dit jaar vooral de Engelse wapenen, een overwegend invloed zullen hebben op de strategische ontwikkeling van de krijgsvieringen.

De eerste fase van den oorlog, van September 1939 tot aan Juni 1941, is ontegenzeggelijk de Duitse fase geweest. Alles was duidelijk en eenvoudig. De plannen van Hitler's Generale Staf waren voor geen enkelen waarnemer een geheim. Zoolang de machtsverhoudingen bekend waren, kon men, practisch gesproken, van te voren den uitslag van elken veldtocht voorspellen. De Duitschers beschikten over een voldoende meerderheid aan manschappen en materiaal om hun vernietigingsveldslagen in klassieke stijl te leveren. Na de strijdkrachten van hun vijand te hebben vernietigd tot een punt waarop dezen den strijd niet meer konden voortzetten, maakten de Duitschers gebruik van de overwinning, op een wijze die het best met hun politiek strookte.

De tweede fase van den oorlog is in Juni 1941 begonnen, op het oogenblik dat Duitschland tot den aanval op Rusland overging; deze fase kan het best de Russische fase genoemd worden. De Duitschers hebben weliswaar tot in de maand December van het jaar 1941 merkwuurde successen behaald, hebben veel terrein veroverd, hebben honderdduizenden krijgsgevangenen gemaakt, en hebben de Russische legers waar ze mee vchten belangrijk weten te verzwakken; maar strategisch gesproken zijn het de

Russen en niet de Duitschers geweest die hun doel hebben bereikt. De Duitschers hadden als doel voor oogen het uit den weg ruimen van de Russische legers, voor zoover deze een militaire factor van de eerste grootte waren; hiertoe moesten ze deze legers zoo niet geheel vernietigen, dan toch voorbij Moskou, Leningrad en Rostow terugwerpen, en ze zoozeer verzwakken, dat ze niet meer in staat zouden zijn tot een offensief over te gaan. Dit plan hebben de Duitschers niet kunnen verwezenlijken; de Russen zijn er daarentegen in geslaagd hun plan, dat berustte op het beginsel van het tegenhouden en vertragen van den Duitschen opmarsch en het geleidelijk uittoppen van de offensieve kracht van de Reichswehr, ten uitvoer te brengen.

Als we de nieuwe fase de Engelsche en binnenkort de Angelsaksische fase noemen, dan is het omdat de Engelse wapenen die nu naar Rusland worden verscheept, in Libië worden gebruikt, op alle werelddeelen de verbindingswegen openhouden, en op groote schaal bij de aanvallen op de Duitse steden worden gebruikt, de balans van de machtsverhouding naar den Geallieerden kant doen overhellen. Het zijn weliswaar nog steeds de Russen, die in het Oosten het grootste deel van het Duitse leger bezig houden, maar het zijn de Engelsen en de Amerikanen, die door de wapenen die ze tot hun beschikking hebben, een beslissenden invloed zullen uitoefenen op den afloop van den strijd.

De fase die nu begint wordt vooral door de twee volgende feiten gekenmerkt: Aan den eenen kant de grondige verandering die zich nu

in de machtsverhouding begint voor te doen, waarbij het overwicht beslist naar den Geallieerden kant overgaat. Aan den anderen kant het feit, dat de As-mogendheden in sommige opzichten nog wel het overwicht hebben; wat betreft voorbereiding zijn ze den Geallieerden nog steeds voor; hun legers zijn beter opgesteld, en doordat ze over de kortste verbindingswegen beschikken, zijn ze in staat hun troepen sneller op de gewenste punten in den strijd te werpen. Zoo is b.v. de totale luchtvloot van de Geallieerden nu reeds krachtiger dan de gezamenlijke luchtvloot van Duitschland, Italië en Japan. Toch is Duitschland in staat om plotseling een belangrijke hoeveelheid vliegtuigen aan een gegeven punt van het Russisch front te concentreren, en daar plaatselijke voordeelen te behalen — zoals b.v. boven de landtong van Kerch is geschied.

De feiten die aan den tegenwoordigen toestand ten grondslag liggen: de machtsverhouding die zich ten gunste van de geallieerden wijzigt, en de voordeelige ligging van de As-mogendheden, bevatten de verklaring van het onzekere en duistere karakter van de tegenwoordige strategie. Geen der tegenstanders heeft op absolute wijze het initiatief in handen. De Generale Staf van Hitler, die niet meer voor het probleem staat: „Hoe kunnen we met behulp van een enorme meerderheid het best een beslissende overwinning behalen?“ maar: „Hoe kunnen wij het hoofd bieden aan een sterkere coalitie?“ loopt gevaar ofwel te aarzelen in de keus tusschen uiteenlopende plannen, ofwel minder grootsche plannen te vormen, die desnoods bij de omstandigheden kunnen worden aangepast. De vijand loopt vooral gevaar zijn plannen steeds maar door te zetten van zijn tegenstander in de war te zien sturen. De eerste gebeurtenissen van het voorjaar van 1942 zijn hier een voorbeeld van, althans wat het oostelyk front betreft, en bevestigen deze algemeene overwegingen.

Het doel dat Rommel zich gesteld

had was grootsech en zeer moedijk te bereiken. Volgens de commentaren in de Duitse pers en volgens bevelen die op krijgsvangenen werden aangelezen, had Rommel tot doel om achtereenvolgens het Achste Britische leger totaal te vernietigen, Egypte te veroveren, de Britische stellingen in het Middellandsche Zee-gebied achter zich te laten, en zich een weg te banen naar de oliebronnen van Irak, Perzië en de Caucasus. Naar gelang van de resultaten die hij wist te behalen, moesten er elders aanvullende operaties plaats vinden, ofwel in den Balkan ofwel aan het Russisch front. Zonder vooruit te willen loopen op de uitslag van de verwoede gevechten die op het oogenblik in de Noord-Afrikaanse woestijn plaats vinden, kan men, drie weken na het begin van het Duitse offensief, ondanks de val van Tobruk, reeds zeggen, dat de Duitse plannen, zelfs volgens de verklaringen van de Duitschers zelf, gaandeweg minder ambitieus worden. De Geallieerde macht stelt grenzen aan de strategie van de As.

De gebeurtenissen die zich onlangs hebben afgespeeld toonen, dat men elkaar op strategisch gebied het initiatief betwist, en dat de Duitse plannen onzeker zijn; op het gebied van taktiek valt er echter nog steeds een les uit te leeren. De Russische aanval in de richting van Khar'kov was uit den aard der zaak deel van een defensieve strategie; het kwam er op aan, de Duitse voorbereidingen te dwarsboomen en te onderbreken, en de Reichswehr geen kans te geven reusachtige hoeveelheden materiaal op te stapelen, de Duitschers te dwingen hun effectieven in den strijd te werpen, niet opeens en volgens hun eigen plan, maar geleidelijk, teneinde het hoofd te bieden aan den Russischen druk. Dit doel werd door de Russen bereikt. De Duitschers waren gedwongen divisies in den strijd te werpen, die in reserve werden gehouden voor het voorjaarsoffensief, dat hierdoor gevaar loopt, te worden uitgesteld en minder hevig te worden.

Het offensief op de landtong van Kerch is zonder twijfel een succes voor de Duitschers, die op dit nauwe front een geweldige hoeveelheid materiaal hebben geconcentreerd, vooral zwaar geschut en Stuka's. De Russen, die vanuit zee van voorraden moesten worden voorzien, konden niet op tegen de macht van het Duitse vuur. Ze zijn teruggetrokken, niet zonder zich hardnekkig te verweeren, en het tempo van den Duitse opmarsch is trager dan in 1941.

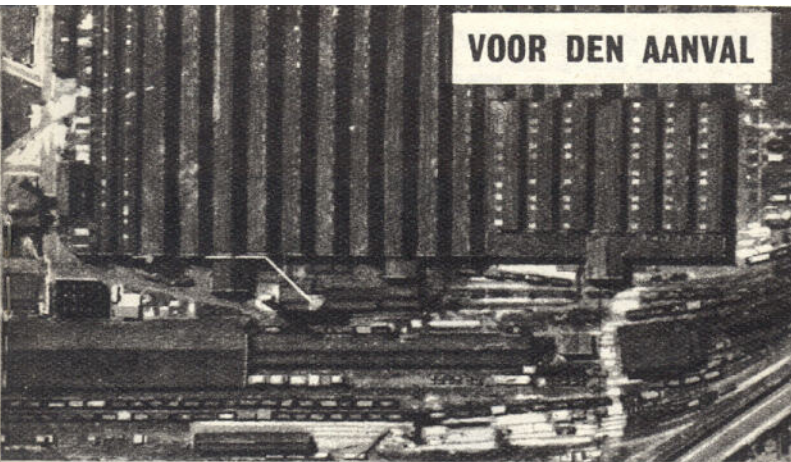
Uit de eerste gevechten die van het voorjaar in het Oosten geleverd zijn, kan men de volgende conclusie trekken: de Duitse vorderingen zullen, met betrekking tot den prijs die ervoor betaald wordt, ongetwijfeld geringer zijn dan in 1941. Ongelukkerwijze liggen de doelen die de Duitschers wenschen te bereiken, nu belangrijk dichterbij. Het probleem doet zich dus in dezen nieuwen vorm voor. Is het veroveren van de doelen de verliezen aan manschappen en materiaal zulk dat het terrein ten koste van zulk een krachtuitputting veroverd wordt, dat de vorderingen de uiteindelijk ineenstorting in de hand werken?

In Libyë heeft Rommel ongetwijfeld belangrijke strijdkrachten tot zijn beschikking. De lichteoorlog, die enkele maanden achtereen is voortgezet, heeft hem in staat gesteld belangrijke voorraden in Noord-Afrika op te hoopen. De bombardementen van Malta, die deze basis een tijdlang onbruikbaar maakten, hebben het oversteken van Duitse-Italiaansche konvoien van Sicilië naar Tripoli en Benghazi vergemakkelijkt. Rommel, wiens eerste overrompelingstactiek mislukt is, is nu steeds in staat de voortdelen uit te buiten van zijn kortere verbindingslijnen. In verband met de recente tegenslagen in Noord-Afrika moet men nimmer vergeten, dat het gevechtsterreid der Geallieerden aan het eind van een verbindingslijn ligt, die 12.000 mijl lang is. Verliezen in gepaaserd



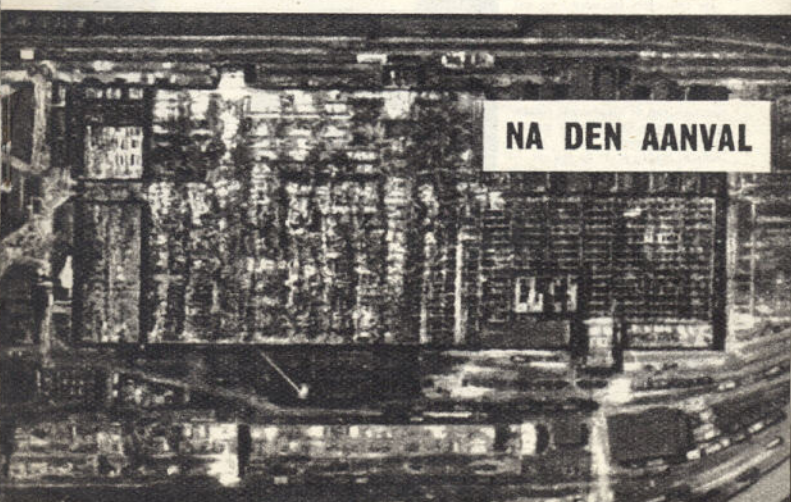
### KEULEN NA DEN AANVAL VAN DE 1000 BOMMENWERPERS

Zoo ver het oog reikt ziet men uitgebrande huizen. De verwoesting strekt zich uit over 20 vierkante kilometer. Abetz heeft medegedeeld, dat 260,000 van de 750,000 inwoners dakloos zijn.



### VOOR DEN AANVAL

Een van de meer dan 250 fabrieken, die, volgens berichten, beschadigd werden.



### NA DEN AANVAL



materiaal zijn daarom op een gegeven oogenblik voor de Geallieerden ernstiger dan voor de As, die deze verliezen sneller kan aanvullen. Daarbij kwam, dat Rommel van het begin af aan over zwaardere tanks beschikte. Deze achterstand in uitrusting moet nog opgehaald worden en er zullen nieuwe gevechten plaats hebben tegen dezelfde generaals, die zich een uitstekend tacticus toonde.

Deze nieuwe strijd kan met gestreden worden met troepen, die zeer zeker onverschrokken veteranen in de woestijn-oorlog geworden zijn, maar wier rangen gedund werden door de val van Tobroek. Een verloren slag is echter geen verloren campagne — het voortdurende stuijterje wisselen in de Libyische woestijn sinds het begin van den oorlog is daarvan het overtuigend bewijs. De Britsche taak is nu, om Rommel ergens op de lange en gevaarlijke weg in Egypte tegen te houden en de krachten te verzamelen, die hem eens te meer tot terugtrekken zouden kunnen dwingen.

De Duitschers rekenden erop dat de Japanners hen, bij dezen beslissenden strijd van het voorjaar van 1942, hoogst belangrijken bijstand zouden verlenen. Er is weliswaar geen twiifel aan dat de Japanners de Duitschers helpen, door manschappen en materiaal van de Geallieerde volken naar het Verre Oosten af te leiden. Maar daar tegenover staat — en de Duitse bladen geven dit zelf toe — dat de Japanners hun eigen oorlog voeren, zonder zich iets van de strategie van de As aan te trekken.

Bovendien beginnen ook de Japanners in hun eigen oorlog de grenzen van hun macht te ontdekken. De slag in de Koraal Zee heeft hun eerste poging tot invasie van Australië doen mislukken. De zeeslag bij het eiland Midway heeft den Japanschen marinevliegdiens leelijk geknakt. Vijf vliegakampschepen zijn ofwel definitief ofwel voor een heelen tijd buiten gevecht gesteld. Tegelijkertijd zijn de mogelijkheden

## HEYDRICH DE MOORDENAAR



Dit portret, door een Amerikaanschen teekenaar, toont allen, die het willen zien, het aangename gelaat van vijelen den moordenaar Heydrich, „Protector“ van de Tsjechen! Drie kogels in zijn ruggegraat maakten een einde aan zijn misdadigen levensloop. Hij doodde zijn vrienden op den 30-sten Juni 1942 en hij doodde velen van zijn ontelbare vrienden. Frankrijk, Nederland, Noorwegen en tenslotte Tsjecho-Slowakije zagen hem kort voor zijn dood en hebben reden, hem in herinnering te houden.

[18]

van een Japansch optreden buiten de actie-radius van de landluchtigruigen grootdeels, zoo niet geheel onmogelijk geworden.

Nuigmaals heeft de luchtmacht bewezen welk een beslissende rol ze speelt in den oorlog ter zee. Noch op de Koraal Zee, noch bij Midway zijn de vijandelijke schepen ooit binnen het bereik van elkaars geschut gekomen. Vliegtuigen zoals duikbommenwerpers en torpedozakbommenwerpers hebben van weerszijden elkaars vloeten aangevallen, en hebben de kapitale schepen ofwel beschadigd ofwel tot zinken gebracht. De Geallieerden hebben nu bewezen, dat ze de wapenen in handen hebben, waarmee de Japanners zelf hun eerste successen hebben behaald.

De Japansche vliegakampschepen op den Grooten Oceaan zijn, evenals de stad Keulen in Europa, het slachtoffer geworden van de macht der Geallieerden in de lucht. Het bombardement van Keulen, door een duizendtal vliegtuigen tegelijk is een merkwaardig punt in de militaire geschiedenis. Want door het toenemen van de intensiteit van een luchtaanval wordt het karakter van het bombardement geheel anders.

Wanneer er in anderhalf uur tijd 2.500 ton bommen op een stad komen neerregenen, dan worden alle passieve luchtbeschermingsdiensten ontvriacht, en stijgt de schade buiten verhouding tot het aantal toestellen dat aan den aanval deelneemt. 1000 vliegtuigen vernietigen in één nacht veel meer, dan duizend vliegtuigen wanneer die in golven van 200 of vijf verschillende nachten aanvallen doen.

Zoowel op den Grooten Oceaan als in Europa blijft het belangrijk feit de ommekeer in de machtsverhouding. De Geallieerden zijn bezig de heerschappij in de lucht te veroveren, en heerschappij, die volgens de herhaalde beweringen van de Duitschers zelf noodzakelijkerwijze tot de overwinning moet leiden.

## HET DOODEN VAN GIJZELAARS IS MOORD

Het oordeel van een deskundige in het Volkenrecht

EDEREEN weet dat de Duitschers, door vier honderd en zestig Nederlanders te gijzelen en dezen met den dood te bedreigen, op barbaarsche en wreede wijze tegen den geest van de wet in hebben gehandeld. De waarheid van deze bewering behoeft geen verder betoog. Eveneens is het een feit, dat deze daden in de letterlijken zin van het woord wederrechtelijk zijn. De leerstellingen van de juristen op het gebied van het volkenrecht staan zwart op wit in handleidingen die voor specialisten op rechtsgebied geschreven zijn, maar zelfs in een onduidelzinnig geval zoals dit, is het voor de leek moeilijk te ontdekken op welke wijze dergelijke daden door de wet worden veroordeeld. De Duitschers en hun handlangers zullen nu vermoedelijk met woord en geschrifte drogedrengen verspreiden om aan te toonen dat hun daden niet in strijd met de wet zijn. Wij geven U hierbij dus, met volledig bewijsmateriaal, het antwoord op de valse Duitse beweringen.

In de afgelopen maanden hebben de Duitschers tot twee categorieën behorende personen vermoord, die zich, volgens de Duitschers zelf, aan geen enkel misdrijf hadden schuldig gemaakt. Ten eerste waren het gijzelaars, personen die in hechtenis zijn genomen en gevangen worden gehouden als waarborg voor het goede gedrag van anderen. Ten tweede zijn het personen die als represaillemaatregel in hechtenis werden genomen uit wraak voor een daad die door anderen was gepleegd. Het doden van personen die tot één van deze twee categorieën behooren, is moord, zonder meer.

Weliswaar staat het niet voluit in het Haagsche Landoorlogsreglement, dat door Duitsland en andere staten werd ondertekend, dat het terechtstellen van onschuldige personen niet veroorloofd is. Maar evenmin wordt in dit Reglement foltering, verkrachting of verminking

veroordeeld, noch enige andere vorm van barbaarscheid, zoals men die in het verleden kende. De reden waarom dergelijke daden daar niet veroordeeld staan, is omdat de leden van de Haagsche Conferenties van 1899 en 1907 niet konden voorzien, dat enig Rijk deze in de toekomst zou goedkeuren. In 1907, toen het Reglement van 1899 herzien werd, heeft de Nederlandsche delegatie voorgesteld er een nieuwe bepaling bij te voegen, en vast te leggen dat geen enkele bewoner van een bezet gebied gestraft mocht worden zonder rechtspraak door een militair hof, waartop het vonnis door den Opperbevelhebber van het bezettingsleger moest worden bekrachtigd. Na door een commissie te zijn onderzocht heeft men het voorstel ingetrokken, omdat gemeend werd niet alleen dat het overbodig was, maar ook dat het zou kunnen worden opgevat als een beperking van het algemeen aanvaarde beginsel, dat het leven van de burgerbevolking steeds moest worden geëerbiedigd.

Verder werd in de inleidingen van de Conventies van 1899 en 1907 verklaard, dat deze Conventies niet alle mogelijke gevallen bedekten; in gevallen die niet genoemd waren, „bleven de volkeren en de oorlogvoerende onder de bescherming en de toepassing van de beginselen van het menselijk recht, zoals dit is voortgesproken uit de gebruiken die tusschen beschaafde staten ontstaan zijn, uit de wetten der menscheid en de vereischen van het openbaar geweten“. Reeds in het midden van de achttiende eeuw schreef Vattel, de invloedrijkste jurist van dat tijdperk, het volgende over gijzelaars: „In het verleden werden dezen ter dood gebracht; dit was een barbaarsche wreedheid, die op verkeerde beginselen berustte.“ De latere schrijvers op het gebied van het volkenrecht, ja, zelfs een aantal vroegere schrijvers, hebben

[19]

zich ofwel in het geheel niet over het doden van gijzelaars uitgelaten, of ze hebben er slechts terloops op gewezen, als zijnde een reeds lang vergeten barbaarsche gewoonte, waarvan de wederrechtelijkheid niet hoefde bewezen te worden. Ook bij het oorlogvoeren was men deze meening toegedaan, hetgeen als bewijsmateriaal van nog grooter belang is dan de op schrift staande meening der juristen. Totdat de Duitschers in den oorlog van 1914 de praktijk van het fusillieren van gijzelaars invoerden, had er zich in de moderne oorlogen geen enkel geval van voorgedaan.

Zelfs het Haagsche Landoorlogsreglement verwerpt deze praktijk stuwijwend. We verwijzen naar Artikel 46: „De eer en de rechten van het gezin, het leven van den onknecht, en het persoonlijk eigendom (...) moeten worden geëerbiedigd“, en naar Artikel 50: „Geen enkele gemeenschappelijke straf of boete mag aan de bevolking worden oplegd vanwege op zichzelf staande feiten waarvoor de gemeenschap niet in haar geheel aansprakelijk kan worden gesteld.“ Met betrekking tot krijgsgevangenen verbiedt de Conventie van Genève, zoals deze in 1929 herzien is, alle represaillemaatregelen tegen krijgsgevangenen; men kan nauwelijks geloooven dat de wet zou toestaan, dat onschuldige burgers aan een slechtere behandeling zouden worden onderworpen dan krijgsgevangenen.

Nog een laatste punt. De juristen waren het intendent niet eens over de Duitse gewoonte om in 1870 burgers te dwingen met treinen mee te reizen, teneinde sabotage tegen te gaan. Deze maatregel is heel wat minder wreed dan het terechtstellen van onschuldigen, en toch wordt ze door bijna iedereen veroordeeld. De weinigen die hem hebben goedgepraat hebben hem als een gruwgeval beschouwd. Het doden van gijzelaars is wederrechtelijk. Het is in strijd met al recht behalve met het diuvelsche „Recht van den sterkste.“

## HET VERZET DER KERKEN

Het Nieuwe Luthersche Gezangboek in Duitsland door Professor M. Bokhorst

NA den Nazi-Bijbel het Nazi-Gezangboek. Zwaar moet het Duitse Lutheranisme er voor boeten, dat het zich sinds eeuwen door het staatsgezag heeft laten leiden. Het nationaal-socialisme vervolgt en geestelt alle christelijke kerken, maar bij geen ander wordt zoo diep ingegrepen in leer en liturgie. Het is daartegen, dat de Blijdeniskerk zich verzet. Het is daar voor, dat Martin Niemöller nog steeds in een concentratiekamp lijdt — „Protestanter dan ooit“ — zoals hij kortgeleden kan zag in dubbele betekenis aan zijn vrienden mee te deelen.

Het jongste bewijs van ingrijpen van de Hitler-leer op dit gebied is het gezangboek „Grosser Gott, wir lieben dich“. Van de omstreeks 500 kerkelijke gezangen van vroeger zijn er nog ... 143 overgebleven! Deze zijn aangevuld met 129 geestelijke gezangen, gedrukt in de laatste honderd jaar, en met een afdeeling „Von frommer deutscher Lebensart“, waarin naast gebeden, ook kinderen- en siegenliederen, volksliederen en „Lieder der Kameradschaft“ zijn opgenomen!

Hoe zijn echter de overgebleven 143 kerkelijke gezangen vermindert! Elke toespeling op het Oude Testament is eruit gehaald; zelfs woorden als „psalm“, „tempel“ en „verbond“ zijn uitgebannen. „Jerusalem, du hochgebauete Stadt“, is geworden: „O, Ewigkeit, du lichte Gottesstadt“, enz. enz. Onder de ingevoegde moderne liederen is heel wat rommel, heel wat phrase. Maar het ergste is dat één ding volkomen ontbreekt: de weerklink van het Bijbelwoord.

De inleiding van het nieuwe gezangboek ademt duidelijk de geest van de „National Kirche“, die thans den Duitschen Protestantism als ideaal wordt voorgedragen. De oude

afdeeling „Kerk en genademiddelen“ ontbreekt geheel. Daarvoor in de plaats kwam de afdeeling „Heilig Vaderland“. Hieronder is thans „Een vaste burcht“ — eveneens verminkt — opgenomen, wat weer eens bewijst dat het begrip „Volk“ in plaats van het begrip „Kerk“ is gekomen. „Wir treten zum Beten“ is opgenomen, maar mag natuurlijk niet aan het Nederlandsche „Wilt heden nu treden“ ontleend zijn en wordt daarom toegeschreven aan Josef Weyl... die een half-joed was. In vele doopliederen en in alle avondmaal-liederen wordt Christus niet meer vermeld. Luther's avondmaal- en Paaschliederen zijn weggelaten, en dat in een Duitsland, dat beweert het volksverleden te eeren!

Het huidige stelsel in Duitsland is doortrapt listig: het valt de Kerken openlijk aan en propageert Heiden-dom; tegelijk echter tracht het het geloofsleven van binnen de Kerk uit te ondermijnen en te ontcrasten. Het nieuwe gezangboek is hiervan een bewijs.

TER gelegenheid van het Zilveren Bischofsjubileum van Paus Pius XII, heeft H. M. Koningin Wilhelmina aan Zijne Heilichheid het volgende telegram gezonden:

„Zijne Heilichheid de Paus, Vaticaanstad. Bij gelegenheid van Zijn jubileum heb ik Uwe Heilichheid Mijn meest oprecht gelukwensen aan. Wilhelmijn“.

IN antwoord hierop werd door Hare Majesteit het volgende telegram ontvangen van Zijne Heilichheid Paus Pius XII: „H. M. Wilhelmina, Koningin der Nederlanden, Londen. Zeer gevoelig voor Uwer Majesteit's gelukwensen bij gelegenheid van Ons jubileum, verzekerer Wij Haar wederkerig, dat Wij bidden tot God voor Haar en voor Haar nobel volk. 16.5.42. Pius P.P. XII.“



WAT IS ROEM?

door den Russischen schrijver

KONSTANTIN FINN

EENS was Vyasma bekend wegens zijn honingkoeken. Zij werden gemaakt van een speciaal soort deeg; en smakelijk waren ze! In heel Rusland werden ze verkocht; en daardoor verkreeg dit kleine stadje in het district Smolensk een wervende vermaardheid.

En zoodra de Duitschers uit ons vaderland verdreven zijn, zullen er weer praecten van honingkoeken in Vyasma gebakken worden — in een mooier en schitterender Vyasma, dat met ere genoemd zal worden op de roemruchte landkaart.

Op die kaart zal bijvoorbeeld het dorp Babino voorkomen. Voor de oorlog had niemand ooit van Babino gehoord; want er werd geen honingkoek of gemberbrood gemaakt. De naam Vyasma stond in de Russische encyclopediën; maar Babino was een dorp als duizenden andere Russische dorpen.

Een poos geleden reed ik langs een weg, waarop de sneeuw in golven

omhooggeblazen lag. Eindelijk kon ik niet verder; en toen kwam een boer van een collectieve landbouw-onderneming mij helpen met zijn schop. De gruwten van den oorlog, het aanschouwen van dooden en verminkten en het gebrul der kanonnen hebben de hulpaardigheid van de landlieden niet verminderd. Ze hebben aanstonds om elk weggezaakt paard of voertuig uit de modder of de sneeuw te zeulen.

De boer zei, dat hij uit Babino kwam. Dat zei me niets. Hij zei verantwoordig: „Maar hebt u dan nooit van Babino gehoord?“ En toen kwam het verhaal.

Twee auto's vol Duitse officieren reden door Babino, en vroegen naar een bepaalden weg. De menschen wisten hun dien weg; maar hij was ondermijnd en een van de twee auto's vloog de lucht in. Toen raasde de tweede auto terug naar Babino, en de Duitschers eschieten, dat zij, die geweten hadden dat er mijnen onder den weg lagen, zich

zouden melden. Niemand meldde zich. Daarop werden alle dorpelingen in het moeras gedreven, waar ze uren lang in het ijsskoude water moesten blijven staan. En toen, om de anderen te redden, nam een oude boer de schuld op zich. De Duitschers namen hem mee; maar voor zij weggingen, brandden zij het dorp tot op den grond toe af.

„En wat zei de man toen hij weggeleid werd?“ vroeg ik.

„Hij zei enkel „Goeden dag“ en hij groette alle dorpelingen met een buiging“ antwoordde de boer.

„En wat zeiden de menschen toen?“

„Ook zij bogen, en zij dankten hem. Iedereen wilde, vooral de kinderen, want die hielden veel van denouden man. En na den oorlog, wanneer we eerst Duitschers vernietigd hebben — dan richten we een standbeeld op voor onzen Ivan Dimitrievitj!“

Wanneer je voor den oorlog aan iemand vroeg, waar hij vandaan kwam, en hij antwoordde: „Van Vyasma“, dan dacht je dadelijk: „Ha! honingkoeken!“ Dat was vermaardheid, maar geen roem.

Maar als iemand in de toekomst zeggen zal: „Ik kom van Babino“ dan zal iedereen dadelijk aan mannen, vrouwen en kinderen denken, tot hun buik in het ijsskoude moeraswater; en temidden van hen de oude boer Ivan Dimitrievitj, met het hart vol liefde en leeuwenmoed. Dat is meer dan vermaardheid; dat is roem.

Mijn auto was uit de sneeuw gulf getrokken, en de boer verliet mij.

Maar een ding kan ik wel zeggen. De naam van Ivan Dimitrievitj zal bewaard blijven. Er zal altijd iemand zijn om zijn geschiedenis te vertellen, en altijd iemand om er naar te luisteren. En dat is roem!

[21]



# „DIT IS EEN VOLKSOORLOG”

## —zegt Sir Stafford Cripps

Leider van het Britsche Lagerhuis

DEZE oorlog is niet een strijd om het bezit van grondgebied, of tot het behalen van economische voordelen voor het een of ander land. Het gaat om veel meer. Deze oorlog is in werkelijkheid een volksoorlog, waarin alle volkeren voor hun vrijheid strijden. We staan allen in de voorste linie, en elk van ons neemt geheel en al deel — of behoort dit althans te doen — aan de gevechten en de inspanning waarmee de strijd gepaard gaat. Dientengevolge zullen we allen het recht eischen op medezeggenschap over hetgeen na den oorlog zal gebeuren. Want we strijden, niet alleen om ons land aan de onmenselijke wreedheid van Hitler en zijn leer te ontrukken, maar ook om na den oorlog een wereld te scheppen die beter en gelukkiger zal zijn — gelukkiger en beter voor allen, en niet slechts voor enkele bevorrechtte lagen van de maatschappij.



Portrait of Sir Stafford Cripps.

De belangen van afzonderlijke landen moeten, op sommige gebieden althans, wijken voor die van de grotere gemeenschap, hetzij de Europeesche volkerengemeenschap, of de wereldgemeenschap van volkeren — evenals de belangen van het individu in ieder land moeten wijken voor de belangen van de gemeenschap.

Ik meen dat wij in dezen oorlog een nieuw aspect van gelijkheid en kameraadschap hebben leren kennen; verreweg de meeste menschen zien thans in, dat het gaat om persoonlijke en menscheleke waarden en dat de toevallige omstandigheden van geboorte of bezit geen gewicht meer in de schaal mogen leggen.

We beweren — en beweren dit terecht — dat het groote onder-

zal wellicht — indien we er voldoende den nadruk op leggen — een beslissende factor worden in onze overwinningssrijd.

Deze oorlog heeft al vele verstrekkende veranderingen in onze Engelsche samenleving teweeggebracht. In zekeren zin is de wederopbouw op dit oogenblik dus reeds werkelijk aan den gang.

Er staat ons een bittere strijd te wachten. Er staat een heele wereld op het spel. Maar ik ben ervan overtuigd dat de nieuwe geest waarover ik reeds sprak, een groote rol zal spelen, niet alleen bij het winnen van den oorlog maar vooral bij den wederopbouw in vrede.

Er mag na dezen oorlog geen sprake zijn van de grove ongelijkheid die op elk gebied de nasleep van den vorigen oorlog vormde, geen sprake van het schandelijk contrast tusschen groote armoede en groote rijkdom.

Na de geweldige verkwisting van levens en goederen die deze oorlog zal veroorzaakt hebben, zal er evenmin sprake mogen zijn van de geestes van werklustigheid als van die van ondervoeding en ziekte.

Het valt nauwelijks te betwijfelen, dat willen deze euvelen vermeden worden, de verantwoordelijkheid van den Staat zal moeten toenemen. Maar de Staat — hoe machtig en doeltreffend hij ook moge zijn — kan niet alles doen.

Ieder van ons, tot welke klasse hij in het verleden behoord moge hebben, kan heel wat bijdragen, zoolwat tot het heden als tot de toekomst, door zich een kameraadschappelijke houding eigen te maken, vrij van alle gevoelens van vrees, wrok of afgunst, en de levenshouding van sympathie en vriendschap te aanvaarden, die in het verleden steeds de diepste uren van onze beproefing gekenmerkt heeft. Laat ons menscheleke gevoel en niet ons stoffelijke belangen ons leven beheerschen.



General Tsjang Kai-Sjek.

Wij Chinezen hebben in onze taal de paradoxale spreukwijze dat, net zoolals groote mannen de groote gebeurtenissen in de historie scheppen, de groote gebeurtenissen zelf op hun beurt groote mannen kunnen voortbrengen. Uit die dagen die vlak achter ons liggen, de burgeroorlog en de invasie, het tijdperk dat wij 'neiyu wan' noemen, of 'smart binnenshuis en zorgen buitenshuis', is onze nationale aanvoerder Tsjang Kai-Sjek geboren, die er in geslaagd is de bijna onmogelijke taak te volbrengen van het vereenigen van een land van 450 miljoen menschen, en het op geslaagde — ik zou bijna zeggen: wonderbaarlijke — wijze, meer dan vier jaar lang, tot in den tegenwoordigen tijd, weerstand bieden aan de vastberaden aggressie van een goed voorbereid en goed uitergest machtig buurman.

Sinds 1926 heeft Tsjang Kai-Sjek aan het hoofd van onze Regeering gestaan — met uitzondering van enkele vanzelfsprekende korte rustperiodes. De Westersche wereld is hem pas na 1937 gaan kennen en bewonderen, toen hij zich verheef om ons land tegen invallen te verdedigen. Vanaf dit tijdstip volgt de heele wereld de successen en tegenslagen van onze strijders en van ons volk dat hij met vastberaden zelfvertrouwen heeft geleid.

Een man slaagt in het leven, zoolals we dat in China zeggen, noch door uit den Hemel neer te vallen, noch

# TSJANG KAI-SJEK

## SOLDAAT EN STAATSMAN door S. J. Hsiung

### Schrijver van het ook in Nederland opgedroevde tooneelstuk De Gebourde Bal



Madame Tsjang Kai-Sjek.

door uit den grond voort te spruiten. Om te slagen moet men hard werken en worstelen, en zich door geweldige moeilijkheden heen slaan. Tsjang Kai-Sjek verdient zijn succes rijkelijke vanwege zijn onafgebroken vastberaden arbeid voor het bestaan van China, en vanwege zijn onafgebroken, vastberaden strijd tegen den vijand.

Na den Boxeropstand ging het ons land van kwaad tot erger toen de macht van het heele Rijk in handen viel van de wreedste en zelfzuchtigste vrouw die de Geschiedenis ooit gekend heeft: de Keizerin Weduwe. Ze zette achtereenvolgens drie kinderen op den Keizerstoel; haar zoon, haar neef — beiden zwakkeelingen — en haar 'achterneef', Henry Poo-Yi, een zwakzinnige. In 1911 was de tijd voor de Kwo-Ming-Tang gekomen om de revolutie te beginnen; de tijd voor den ondergang van de monarchie was niet alleen rijp, maar overrijp. Tsjang Kai-Sjek, die toen slechts 25 jaar oud was, haastte zich uit Japan, waar hij studeerde, terug om zich bij de revolutie aan te sluiten.

Aan het hoofd van een handjevol mannen vocht hij met zijn wapenbroeders tegen honderden, en soms duizenden soldaten van het keizerlijk leger. Wedra hadden zijn manschappen Shanghai en omstreken ferm in handen. Zoodra het Huis van de Mandsoes gevallen was, en de revolutie dus gelukt was, ging hij terug naar Japan om zijn studie

voort te zetten, zonder eenige belooning voor zijn aandeel in de revolutie te hebben gezocht.

De dagen onmiddellijk na een revolutie zijn steeds een gulden tijdperk voor de opportunisten, en ons land viel in handen aan Yuan Sjih-Kai, die Dr. Soen Yat-sen ertoe dwong hem tot President te benoemen; later riep deze man zich tot Keizer uit. Door het heele land begonnen militaire gouverneurs, aangespoord door het voorbeeld van Yuan's durf, pogingen in het werk te stellen om hun macht te verriemen. Hun zelfzuchtig optreden leidde zelfs tot onderlingen strijd. Het land had mannen zoolals Tsjang Kai-Sjek van nood. Na een korte poos werd hij door Dr. Soen Yat-sen teruggevoerd om mee te werken aan den wederopbouw van China.

Sinds het uitbreken van de revolutie was men in China al 15 jaar lang aan het oorlogvoeren. Tezamen beschikten de militaire gouverneurs van Noord en Midden China over anderhalf miljoen man, een strijdmacht die tienmaal zoo groot was als die van Tsjang Kai-Sjek. Burgeroorlogen zijn in China nooit erg populair geweest, en het volk was de binnenslandsche twist moe. Uit een zuiver militair oogpunt zou de strafexpeditie naar het Noorden een hopelooze onderneming zijn geweest. Maar Tsjang Kai-Sjek had den strijd met zijn anderhalf miljoen potentieele vijanden aangebonden, omdat hij wist dat hij al de menschen, die de

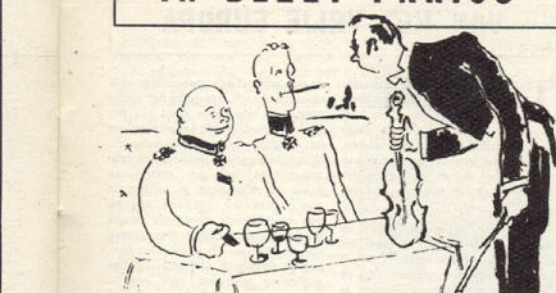
# HET CONGRES VAN DE LABOUR-PARTY door Z. E. Ir. J. W. Albarda

GEDURENDE vier dagen, van 25 tot 28 Mei 1942, was het congres van de Labour Party bijeen. De groote zaal was gevuld met vele honderden afgevaardigden uit het gehele land. De gaderingen waren met honderden belangstellenden bezet. Op het podium zal het voltallige partijbestuur met in zijn midden eenige ministers, onder wie Attlee, Morrison, Dalton en de kort geleden benoemde onderminister Noel-Baker. Achter het partijbestuur hadden de gasten plaats genomen, waarbij verscheidene vertegenwoordigers van partijen en vakverenigingen aanwezig waren.

Zulk een congres van de Labour Party is een indrukwekkend voorbeeld van gedisciplineerde democratie — volledige vrijheid onder strenge zelflicht. Een congrescommissie heeft te voren niet alleen alle voorstellen, moties en amendementen geschied en geproceerd, zij heeft ook een agenda met nauwkeurige tijdsverdeling voor de behandeling van alle onderwerpen ontworpen. Aan deze agenda door het congres zonder veel omslag vastgesteld, wordt sijte de hand gehouden. Precies op het daarvoor bepaalde uur wordt de discussie over een onderwerp geluiden en met die over het volgende agenda-punt begonnen. Er wordt voor gezorgd, dat bij elk onderwerp voor de vertegenwoordigers van elke meening aan het woord kunnen komen, maar er zijn geen lange reeksen van herhalingen, die de beraadslagingen zouden doen verwarren. Zelfs de vers afwijkende meening kan zonder enig beletsel worden verdedigd en men belooft den spreker zelfs gaarne met een applaus voor den moed van zijn overtuiging, ook al kiest niemand zijn zijde.

Hoe vrij men is in zijn meeninguiting en in zijn bezien bleek wel treffend, toen het congres bij meerderheid van stemmen verlangde, dat het communistisch dagblad onbetreft zou mogen verschijnen. De Engelsche arbeiders "zo zei men, willen vrij zijn om zelf te maken, wat zij al of niet zullen lezen". In tusschen bleek even duidelijk, dat de Labour Party, hoe geestdriftig zij ook de Russische oorlogvoering bewaardert en hoe krachtig zij ook bevoordert, dat aan Rusland alle mogelijke hulp wordt toe te laten werd niet meer dan een vereenvoudigde meerderheid verwoorpen. Aan de komst van de overwinning voor de zaak der democratische volken twijfelde niemand in het congres en in een korte maar krachtige resolutie werd nog een besluit van Labour

# IN BEZET PARIJS



„En wat voor de heeren? Wat Russische musiek misseren of een Amerikaanse wijfje?” (Uit „France”, Londen)

HET onderstaande artikel is omstreeks Kerstmis geschreven door een Fransman, die zich op het oogenblik nog in Frankrijk bevindt. Het is op clandestiene wijze Frankrijk uitgesmokkeld en vervolgens in Londen bij de Vrije Fransen terechtgekomen. De schrijver vertelt over het leven in Parijs; hoe het groen der Duitse uniformen de straten beheerscht; hoe de Duitschers trachten het Franche volk een culturele opvoeding te geven; hoe zij, de overwinnaars, in elk Franche gezelschap de uitgesloten blijven en hoe zij de kunstschatten uit de Parijsche musea weghalen, om er hun Duitse huizen mee te vullen.

„Deze groote organisatoren hebben alles gedoorsschaard door hun voorschriften, die elkaar steeds tegen spreken. Hun organisatie is vol tegenstellingen: de oorzaak van dit alles is een volkomen gebrek aan samenwerking tusschen de verschillende Duitse instanties, die elkaar voortdurend tegenwerken en elkaar op den rug van den verslagenen bestrijden. Zij hebben er van afgezien om de spoorwegen in te rekenen, om

# Nederland aan het Radio-Front

- LONDON:** De ochtenduitzending van Radio Orange is thans 11.45 Ned. tijd en wordt voortgezet tot 12.45 Ned. tijd. Het avondnieuws van de B.B.C. in de Nederlandse taal is van 19.00 m. verschoven naar 7.45 n.m.
- CURACAO:** De Prinses Juliana zender is begonnen met een „Nationale Omroep” tot Nederlandse luisteraars van de 2e en 4e Woerddag van elke maand, golfkracht 41.30 meter. Curacao is voor Nederland hoorbaar, maar deze uitzending komt er 's nachts tusschen 1.00 en 1.30 v.m. aan.
- BORTON:** Het Nederlandse Nieuws en het redactieprogramma van de W.R.U.L.L. komen thans uitstekend in Nederland door op 19.50 meter, 's avonds 9.30 — 10.00. Bovendien Zaterdagmidd. 1.30 — 2.00 v.m. in de 25, 31 en 49 meterband.
- NEW YORK:** De Columbia-zender van New York geeft bespreking van Amerikaanse problemen en commentaar op het wereldnieuws in de Nederlandse taal, dagelijks 7.30 n.m. op 16.30 en 19.50 meter.
- THE NATIONAL BROADCASTING CORPORATION** gaat binnenkort ook uitzendingen in het Nederlands naar ons bezet gebied organiseren.
- SAN FRANCISCO:** Onze uitzendingen in hoofsche talen naar Nederlandisch Indië worden voortgezet naar Raden Abdul Kadir Widjoetomo.
- MELBOURNE:** Onze Regeeringsvoorzichtingdiens in Melbourne heeft een Radioluisteraarslijst op de Japanische uitzendingen vanuit Ned. Indië geproefd.
- ZUID-AFRIKA:** In Londen is de B.B.C. begonnen met een reeks toespoken op Vrijdagavond van 8.45 tot 9.00 n.m., 's avonds per maand in de Nederlandse taal voor Zuid-Afrika. Sprekers zamen zijn bekend met Nederlandse en Vlaamsche staatsleden. De toespoken dueren 10 minuten en worden voortgezet door een Nederlandsche hoogleraar uit Zuid-Afrika. Op 15 Junij sprak Prins Bernhard, op 17 Junij volgde van C. van der Stoep, op 3 Julij Minister van Mook. Sprekers zamen in een volgend nummer. Giffelstein 31.75 en 25.29.

militaire gouverneurs haatten, op zijn hand had, en dat wilde zeggen dat hij 450 miljoen enthousiaste aanhangers zou hebben tegen anderhalf miljoen uitgeputte soldaten. Iedereen wist dat hij voor het welzijn van het volk streed, terwijl zijn vijanden precies het tegenovergestelde deden, en Tsjang Kai-Sjek heeft dan ook in korten tijd alle militaire gouverneurs verslagen, en eenheid in China weten te verkrijgen.

Gedurende de burgeroorlog was het bezit van een luchtmacht weliswaar nuttig, maar toch meer een luxe dan een noodzaak, want geen van de militaire gouverneurs had een groot aantal gevechtsvliegtuigen. Om den strijd met een goed uitergesten aanvaller aan te binden, moesten we echter zonder tijdverlies een groote luchtmacht bouwen. Maar zulk een stap had een invasie kunnen verhaspen, en die doen plaats vinden voor we gereed waren. Op zijn vijftigsten jaardag liet Tsjang Kai-Sjek zonder al te veel ophef weten, dat het hem genoeg zou doen, als zijn volk door het heele land en in het buitenland hem uitsluitend vliegtuigen als verjaarsgeschenk zou aanbieden. Hij werd door gaven oversteeld, en in korten tijd werden er honderden toestellen aangekocht. Het heele land werd zich onmiddellijk van de waarde van een luchtmacht bewust, en als gevolg ontstond de schitterende luchtverdediging die we, ondanks onze numerieke minderheid in het begin van den oorlog, tot stand wisten te brengen.

In een artikel over Tsjang Kai-Sjek is het onmogelijk den naam van zijn echtgenote, Madame Tsjang Kai-Sjek, te verzwijgen, de zuster van Madame Soen Yat-sen. Haar toewijding aan haar land en aan haar volk heeft nooit voor die van haar echtgenoot ondergedaan. Het is nauwelijks mogelijk onder de 450 miljoen menschen in China één enkel persoon aan te treffen, die niet met liefde vervuld is voor onzen aanvoerder en voor Madame Tsjang Kai-Sjek.



Hij glimlacht tegen den krantenjongen, die zijn kranten verkoopt met de kreet: "Koop géén Paris-Soir"; hij fluit de Tipperary, wanneer ensklaps zijn sombere en lege straat onthelgd wordt door een rij mannen in groene uniformen. Hij antwoordt gehoorzaam "ja" op orders, die hem toegebulderd worden, zonder een woord te zeggen, en doet dan precies het omgekeerde. Hij doet alles wat hij kan om zich niet te laten afstompen.

Bijna dagelijks zijn er schermutelingen in de Hallen en in de slachthuizen tusschen de alles wegslepende Duitse soldaten en de verontwaardigde handelaars. De studenten gaan door met het dragen van hengels (in het Fransch "gaule"); op die manier toont men zijn sympathie voor De Gaulle) op de schouder, terwijl de vrouwen de Lotharingse kruis om de hals hebben. Dit kruis is n.l. het symbool der Vrije Franschen.

Parijs leeft van de Londensche radio, de geheime kranten en blaadsjes. En de Parizenaar hervindt zijn innerlijk leven; hij herleest de klassieken van zijn land, hij herleest de oude boeken, en ondanks de dreiging van hongersnood en het gemis aan warmte voelt hij, temidden van de zware loomheid en stilte, de vertrouwdheid van zijn meubelen en de warmte van een eerlijke vriendschap. Men zoekt elkaar weer op, men herstelt verbroken banden, men vindt elkaar terug en men schenkt elkaar de bevestiging der algemeene houding, om onder geen beding het juk van den verachten tegenstander te aanvaarden.

De stad ontsnapt aan den vervoer, die zich afvraagt of zijn overwinning wel blijvend zal zijn, de overwinning, die voor hem even overnacht en onbegrijpelijk was als de nederlaag van Juni 1940 voor ons. Het overwinnende Duitschland weet, dank zij de vele venijnige speldeparties, dat het tegenover een ontombare overwonnen staat, met wie de strijd eindeloos zal zijn.

## LONDEN . . . HOOFDSTAD VAN HET VRIJE EUROPA

**T**HOEN ik uit Holland ontsnapte had ik maar een verbeten doel: Londen bereiken. Na veel avonturen is me dat gelukt, maar daarover wil ik het nu niet hebben. Ik wil jullie een indruk geven van Londen, hoe ik het vond, Londen, de hoofdstad van het vrije Europa.

Wat voor gedachten gingen er niet door mijn hoofd, hoe zou het er in Victoria Street, waar ik zooveel zakenvrienden heb, uitzien, zou de Big-Ben er nog zijn, of draaien ze elke avond maar een grammofoonplaat om 9 uur als we de slagen van het B.B.C. nieuws hooren. Zou Geoffrey er nog zijn? Ik had hem vóór de invasie nog gezien, hier in Londen. Hij zei me toen: "Op het oogmerk kan ik nog als doel voor de Stuka's, maar dat zal wel niet zoo blijven." Maar Geoffrey was er niet meer, hij zit als vrijwilliger bij de R.A.F. in het Midden-Oosten, en als ik aan mijn opgeruimde sportieven vriend denk, dan weet ik dat de molten in Noord-Afrika daar een hou aan zullen hebben.

Ik kwam laat in Londen aan, in het pikdonker, tjonze, was me dat een verduistering. Ik nam een van de vele taxi's en dacht: "aan benzine geen gebrek blijkbaar; Adolf Schejnt slag op de Atlantische Oceaan nog steeds niet gewonnen te hebben." In mijn hotel aangekomen vroeg ik bescheiden of ik iets te eten kon krijgen, ofschoon ik nog geen bonnen had. "Bestel U maar wat U wilt" was het antwoord, "in hotels en restaurants heeft U geen bonnen nodig." Maar niet alleen daar, bleek me. Brood en aardappelen, het volksvoedsel bij uitnemende, zijn geheel vrij. Ik hoorde later, hoe

de regeling met de restaurants is. Elk restaurant geeft eenvoudig het aantal verstrekte maaltijden over een bepaalde periode op, en krijgt daarvoor de noodige voorraden toegewezen. Wat echt Engelsch-practisch en eenvoudig, en wat een vertrouwen toont de Regeering te hebben in zijn onderdanen. Anders dan bij ons in Holland, waar de zwarte markt een reactie op de wegsleeprij van de molten is, begrijpt ieder hier, dat de distributie een rechtvaardige verdeling voor het volk zelf is. Wat een eenvoudig en onderling vertrouwen en wat een papier-massa en complicatie bij ons in Holland.

Bij het opzoeken van mijn vele vrienden heb ik een prachtige gelegenheid gehad de "verwoesting van Londen" in oogenschouw te nemen. Als je het bombardement van Rotterdam hebt meegenomen en de uitwerking van dezen, enkele uren durenden, aanval hebt gezien, en dat vergeet je immers je leven niet, dan is Londen, dat maanden lang is aangevallen, werkelijk een openbaring. Dan begrijp je dat hier werkelijk gevochten is tegen het vuur en dat Londen onoverwinnbaar is. Hier en daar ontbreekt er een huis, maar wat betekent dat in deze huizenzee, waar bijna evenveel menschen wonen als in Nederland tezamen? In de City, de zakernij, is het inderdaad duidelijker te zien, daar ontbreekt wel eens een heel blok, maar ook hier is het eigen karakter van deze typische wijken onaangestaan, je speelt je er weer thuis, als vroeger. Dit komt natuurlijk ook door het verkeer dat nog even intens is als vroeger, veel taxi's, de beroemde hooge roode bussen en de ouderwetse drukte. Nadat je bij ons in Holland, waar

het gras tusschen de steenen groeit, naar willekeur kunt oversteken, moet ik hier op mijn tellen passen.

Toch is er veel veranderd hier in Londen. Je hoort in de ondergrondse, de bussen, ja overal een vreemde taal spreken. Onder de vele uniformen die je ziet, valt het op dat er zooveel Belgen, Nooren, vrije Franschen en Polen zijn, en in den laatste tijd veel Amerikanen. Maar je hart gaat open als je telkens onzen Nederlandschen Lecuw ziet, en nog elken dag geniet ik van onze mooie vlag die hier in vrij Engeland trotsch van ons Regeeringsgebouw wappert.

Maar het stadsbeeld is wel het meest veranderd door de nieuwe activiteit van de vrouw. Het is een lust om te zien, hoe kwiek en goedgummeerd ze alle mogelijke diensten verricht. Ze is daarbij in een vlot uniform gestoken, die haar aantrekkelijkheid geenszins vermindert, maar ze wordt werkelijk beheerscht door de gedachte, je kunt dat duidelijk zien, haar aandeel in den oorlog bij te dragen door haar werk goed te doen. En dat werk is enorm gevarieerd, zooveel burgerlijke betrekkingen als militaire functies worden door haar met grondigheid verricht.

En hoe is nu de stemming in Londen, zult U vragen.

Werkelijk vol vertrouwen in onze gezamenlijke kracht en er heerscht een onoverzettelijke wil tot vernietiging van het Nazisme. Een paar staalijers daarvan? — Er is een "Warship Week", een soort leening voor de Marine, gehouden. Velen hebben niet geleend maar gegeven, met sprongen gingen de cijfers de hoogte in. Overal waren in Londen enorme thermometers aangebracht ingedeeld in miljoenen ponden. Deze "koorts thermometers" hebben aangegevend dat de Engelschen niet koudbloedig zijn; met dien echten sportieven geest om het voorgestelde cijfer te overtreffen, werd er de laatste dagen nog even een scheppje opgelegd. 146 miljoen pond, d.w.z. gemiddeld

## Londen ziet Hollandsch meesterwerk



135 gulden per inwoner met begrip van babies en ouden van dagen! (Winterhulp haalt in Holland 2 cent per inwoner!) Tijdens de feestdagen had de Regeering verzacht alleen in noodzakelijke gevallen te reizen. Er werd vrijwillig door het publiek uit zijn schuilplaats te voorschijn gehaald en op een speciale plaats in het museum gebogen. Thans hangt er deze prachtige Binnenplaats van een Hollandsch Huis door den Rotterdammer Pieter de Hoogh. Veel Londenaren gaan deze oude bekende uit hun museum bezien en dagbladen schreeven over de onvergaankelijke kwaliteiten van dit meesterwerk.

**D**E National Gallery heeft zijn kostbaar schilderijenbezit voor den duur van den oorlog in veiligheid gebracht, naar geen Duitse bommen het zouden kunnen raken. Inderspar werken wordt een schilderij uit zijn schuilplaats te voorschijn gehaald en op een speciale plaats in het museum gebogen. Thans hangt er deze prachtige Binnenplaats van een Hollandsch Huis door den Rotterdammer Pieter de Hoogh. Veel Londenaren gaan deze oude bekende uit hun museum bezien en dagbladen schreeven over de onvergaankelijke kwaliteiten van dit meesterwerk.

## ENKELE HEDENDAAGSCHE ENGELSCHE SCHRIJVERS door Cyril Connolly

**C**YRIL CONNOLLY, letterkundig redacteur van het beroemde Londensche weekblad de Observer, is de aangeezene persoon om de Engelse schrijvers in oorlogstijd te bespreken. Hij is namelijk ook de drijfkraacht van het maandblad Horizon, een tijdschrift dat aan Kunst en Letteren gewijd is; Horizon is kort na het uitbreken van den oorlog opgericht, en heeft zich ondanks bomaanvallen, papier-raantsvoering en het onder dienst roepen van personeel, in leven weten te houden.

**H**ET is moeilijk een beeld te geven van hetgeen er vandaag in de literaire wereld plaats vindt, omdat de literatuur hier, zoals elders, in leeftijdsgroepen uiteenvalt, en elke leeftijdsgroep op andere wijze de gevolgen van de oorlogspanning ondervindt. Personen van middelbaren leeftijd werken op regeringsbureaux, terwijl de jongeren, die onder normale omstandigheden nieuwe bewegingen zouden vormen en nieuwe scheppingen zouden voortbrengen, nu door omstandigheden van militaire aard verspreid zijn, zodat hun schepende energie door den oorlog afgeleid is. De ouderen zijn er dus het minst bij betrokken. Laten we met hen beginnen. Bernard Shaw en H. G. Wells gaan door als vroeger. Wells is druk bezig met het verkondigen van zijn theorieën over volkomen internationale socialisme; hij voorspelt de allerverschrikkelijkste gevolgen voor homo sapiens indien deze zich na den oorlog niet minder tevreden stelt. Hij heeft sinds het uitbreken van den oorlog een heel bitteren roman en nog twee andere boeken geschreven. Somerset Maugham, de intelligentste onder de populaire romanciers, heeft 2 boeken over Frankrijk geschreven, één gedurende het jaar 1940, toen

hij nog in Frankrijk woonde, en een in 1942, in Amerika.

De school van de twintiger jaren — de romanschrijver en biograaf Aldous Huxley; de auteur en romancier Wyndham Lewis; de dichter en toneelschrijver Auden; — om er maar enkele te noemen, is verarmd door den dood van Virginia Woolf. De goede schrijvers die vandaag in Engeland zitten, werpen in hun eenzaamheid hun licht als vuurtorens in het rond. In de eerste plaats komt T. S. Eliot, de meest vooruitstaande dichter onder de Engelsch-sprekenden.

Onlangs heeft Eliot een uitgave bezorgd van de gedichten van Kipling, waarbij hij een lange, waardeerende inleiding heeft geschreven. Dit maakt deel uit van het verschijnsel van terugkeer dat de Engelse cultuur op het oogmerk ondergaat. De oorlog heeft de menschen meer ernst bijgebracht, en heeft ze meer lust gegeven om het werk in de literaire provisiekamer eens te proeven.

Op het gebied van proza is E. M. Forster de enige romancier die met de figuur van Eliot gelijkstaat. Zijn laatste roman *Passage to India*, is in 1923 verschenen. Hij heeft echter een heftig en glashelder stuk critiek geschreven, *The New Disorder*, waarin hij een aanval doet op het algemeen gangbaar optimisme over de cultuur.

De schrijvers die het nauwast bij den oorlog betrokken zijn, zijn mannen tusschen de 25 en 45 jaar. Door den toenemenden oorlogsdruk zijn ze allen ofwel in de regeringsdiensten opgenomen, ofwel in militaire dienst. Het gevolg is, dat er nauwelijks een van die schrijvers overblijft, die tijd heeft zijn beroep op voor-oorlogse

wijze voort te zetten. In het militaire leven moeten ze te hard werken, en zijn ze, ofschoon lichamelijk sterk, geestelijk te moe om te schrijven. De weinigen die er nog in slagen om te schrijven zijn zij, die de sterkste overtuiging hebben. George Orwell en Stephen Spender, pamfletschrijver en dichter, hebben hun moeilijkheden het best overwonnen, en ze zijn dan ook twee van onze belangwekkendste moderne schrijvers. Het is hun oorlog, want ze behooren tot de groep die zich in vreedstijd met binnenlandse sociale aangelegenheden bemoeide, en lang voor het uitbreken van den wereldoorlog aan den buitenlandschen strijd tegen het Fascisme deelnam. Ze voelden zich beiden nauw betrokken niet alleen bij het veranderen van de wereld, maar ook bij het winnen van den oorlog; ze zijn beiden diepe denkers, en zijn goed voor hun taak uitgerust; het proza van Orwell is het meest krachtige en vlotte proza van den dag, en de dichtkunst van Spender staat op een bijzonder hoog lyrisch peil.

Als we bij het jongere geslacht aankomen, zij die in 1942 nog geen dertig jaar oud zijn, wordt het veel moeilijker critiek uit te oefenen.

Ze zijn in militairen dienst, en over de heele wereld verspreid. Het is niet wel mogelijk, om vanuit Basra, de Goudkust, Birma, Libye of een luchtvaartschool in Florida een nieuwe letterkundige beweging te stichten.

Het is onmogelijk te zeggen, welke literaire bewegingen er na den oorlog zullen zijn. We kunnen slechts zeggen, dat de oorlog de hindernissen verbroekt die zich op het oogmerk nog bevinden tusschen de kleine wereld van over-ontwikkelde letterkundigen en het groote toestandige publiek dat de kunst niet weet te waardeeren. En wanneer dat eenmaal bereikt is, zullen de ideale toestanden zijn geschapen voor het tot ontwikkeling komen van een populair genie — een Homerus, een Shakespeare of een Tolstoj, waarvan men de grootheid zal erkennen.

## HET LEVEN IN DUITSCHLAND

**H**OEF zit het met de buitenlandsche arbeiders in Duitschland? Van tijd tot tijd lekt er eens iets van de waarheid uit. Zoo werd er op een dag een Belgische arbeider, Hubert van der Beke, te Bremen voor de microfoon gebracht. Na verteld te hebben, dat hij in Hamburg werkte, zei hij dat hij al lang gehoopt had naar België terug te gaan, maar dat hij nog een jaar lang in Duitschland moest blijven. "Ik heb heimwee," aldus vervolgde hij: "ik denk zoo vaak aan mijn eigen tehuis, dat ik toch zoo'n vreeslijk heimwee heb..."

Op dat punt werd zijn relaas afgebroken, en begon de Duitse ontroeper dadelijk een beschrijving te verzinnen van de genoemens die de buitenlandsche arbeiders in Duitschland smaken. Maar hoe het werkelijk met die arbeiders gesteld is, kan men opmaken uit het *Reichsgesundheitsblatt*. Hierin komen aangelegingen voor uit een vraagbrieff die onlangs aan alle buitenlandsche arbeiderskampen is toegestuurd. Vraag 14 wil b.v. weten of de hutten een goede ventilatie hebben. Uit vraag 20, die betrekking heeft op de slaapgelegenheden, blijkt dat de bedden minstens een keer per maand moeten worden verschoond, het stroo om de drie maanden moet worden ververscht, en de bedden achter elkaar behooren te worden gebruikt. Vraag 36 wil weten of er in het kamp ook ongedierte is — luizen in het bijzonder. Vraag 37 wil weten, wanneer en door wie de laatste ontluizing gedaan is; vraag 38 of er binnenkort weer een nieuwe ontluizing moet plaats vinden; vraag 39 informeert of er ook ontluizingfaciliteiten bestaan. Vragen 42 en 44 of er tafels en stoelen beschikbaar zijn, en vraag 51 hoe vaak de W.C.'s worden schoongemaakt. Men kan best begrijpen, waarom de

Belgische arbeider, Hubert van der Beke, zoo'n heimwee had.

Het *Hamburger Fremdenblatt* van 14 Maat 1942 publiceerde het volgende verhaal: "Op zekeren dag kwamen in Hamburg twee Fransche arbeiders in een bakkerswinkel en vroegen om brood. De vrouw in de winkel had medelijden met hen en gaf hun brood zonder echter om de bonnen te vragen. Dit feit werd bekend, en de vrouw moest voor de Economische Kamer van het Hamburgsche Gerechtshof komen, waar zij beschuldigd werd van het verkoopen van gerantsoneerde levensmiddelen zonder bonn. Als verontschuldigende zeide zij, dat zij te goedgehartig was; doch het Hof veroordeelde haar tot twee maanden gevangenisstraf. Toen de President het vonnis uitsprak, legde hij er de nadruk op, dat het de laatste tijd herhaaldelijk voorkam, dat buitenlandsche arbeiders om brood bedelden, en dat hier een eind aan moest komen. Buitenlandsche arbeiders kregen voldoende voedsel in hun kampen, en de reden, waarom zij in Duitschland om voedsel vroegen, was niet om het daar zelf op te eten, maar om het mee te nemen naar hun familiesleden, wanneer zij met verlof naar huis gingen. Dit is misschien begrijpelijk vanuit een menschelijk standpunt, maar men kan per slot van rekening niet toestaan, dat menschen in het buitenland zouden profiteren van levensmiddelen, die in Duitschland gerantsoneerd zijn."

Het *Hamburger Fremdenblatt* vond het noodig om hier de volgende dag nog eens duidelijker op terug te komen: "Er zijn Duitschers, die uit misplaatst medelijden zelfs hun rantsoeneringskaarten aan deze arbeiders ter beschikking hebben gesteld. . . . Alle handelaars en burgers worden met nadruk gewaarschuwd tegen het verschaffen van voedsel aan buitenlandsche arbeiders, waar deze geen recht op hebben."

De buitenlandsche arbeiders bezorgen hun Duitse meesters aldoor last en ongenoehoe. De *Deutsche Allgemeine Zeitung* van

18 Mei bevatte de volgende bekendmaking: "Om te vermijden dat de buitenlandsche arbeiders door hun onkunde van de Duitse landbouwtermen brand veroorzaken, zullen in het vervolg aankondigingen in het Fransch, Poolsch, Serbo-Kroatisch, Russisch-Slovaaksch en Italiaansch worden aangeplakt."

En van de weinige Duitschers die van het 2e jaar van de oorlog is Walther Darré, Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw. Deze is, om gezondheidsredenen, uit zijn ambt ontscheiden. Dit nieuws komt op een tijdstip dat de Duitse voedselvoorziening de militaire en civiele autoriteiten de grootste zorgen baart. De Duitse studeelingen krijgen niet genoeg te eten; de loeren en landarbeiders moeten zich dood werken om rijkdom en de rest van het hoogere Duitse volk te voeden; dat — als we eenig gekookt kunnen hechten aan de praaties van Goebbels — hongereert wordt door de aanwezigheid van twee en een half miljoen buitenlandsche arbeiders en enkele miljoenen krijgsvaandelen. Daarentegen zijn er sedert het begin van den strijd tegen Rusland wel heel wat minder Duitse monden te voeden.

Niet alleen zijn de Duitse boeren uitgeput, maar ze maken zich zorgen over de toekomst. Ze weten maar al te goed wat er in 1941 met de aansluitingsgebied is: hoe die tengevolge van de vroegtijdige vorst en van het tekort aan arbeidskrachten voor een deel niet op tijd kon worden gerooid, en hoe de ingekulde aardappels tengevolge van de strenge koude bevroren.



Het zijn al het symbool van het Noorsche Ras, aldus luidt de titel van een der boeken, geschreeven door ex-minister Walther Darré.



## BESCHERMING BONA-FIDE AANDEELHOUDERS

Door den financieel medewerker van het weekblad Vrij Nederland te Londen

THE Willemstad, Curacao, zijn thans de juridische zetels gevestigd van een zeer groot aantal Nederlandse ondernemingen, die hun bedrijf geheel of gedeeltelijk buiten door den vijand bezet gebied uitoefenen. Hieroe behoort o.a. Philips Gloeilampen.

De N. V. Philips' Gloeilampen Fabrieken had krachtens de wet van 26 April 1940 haar zetel verlegd naar Willemstad.

In het jaarverslag over 1940-41, hetwelk uitgebracht is in de algemeene vergadering van aandeelhouders, 27 Maart 1942, zijn door de directie (buiten het bezette gebied) eenige zeer belangwekkende mededelingen gedaan, ten aanzien van de veiligstelling van Philips' bezit buiten door den vijand bezet gebied.

Ter bescherming van de rechten van aandeelhouders tegen de gevolgen van den door de bezetting van Nederland geschapen toestand werden een aantal bijzondere maatregelen genomen, welke in hoofdzaak hierop neerkomen: In de loop van 1939 werden twee overeenkomsten gesloten, waarbij respectievelijk een Engelsche en een Amerikaansche Trust werden ingesteld, en wel de eerste, van 1 Mei 1939 met de Midland Bank Executor & Trustee Company Limited te Londen als Custodian Trustee en de Heeren George Alexander Akers-Douglas, John Venning en Alexander R. F. Bosman als Managing Trustees; de tweede, gedateerd 25 Augustus 1939, met de Hartford National Bank and Trust Company te Hartford, Connecticut, als Trustee, welke wordt bijgestaan door een Advisory Committee, bestaande uit de Heeren Louis van Zelm, Ellwood, Colahan en Vernon M. Dorsey.

In beide overeenkomsten werd de mogelijkheid geschapen, bepaalde vermogensbestanddelen der Ven-

nootschap aan de daarbij ingestelde Trust in eigendom over te dragen, met dien verstande, dat de begunstigde in beide Trusts blijven de bona-fide aandeelhouders van de Venootschap respectievelijk van de N. V. Gemeenschappelijk Bezit van Aandelen Philips Gloeilampenfabrieken.

Van deze mogelijkheid is, toen de dreigende internationale verhoudingen zulks wenschelijk maakten, gebruik gemaakt. Aldus zijn, hetzij door den rechtsstreekschen inbreng, hetzij doordat de betreffende activa toebehoorden aan vennootschappen, welke aandeelen door de Trust werden verkregen, onder de controle van de Engelsche Trust gebracht voornamelijk de aandelen in aangesloten vennootschappen, de vorderingen der N.V. en haar octrooien in het Britsche Imperium; en onder de controle van de Amerikaansche Trust in hoofdzaak dezelfde activa gelegen in Noord, Midden, en Zuid-Amerika (met uitzondering van de in dit werelddeel gelegen Nederlandsche en Britsche gebieden).

In het verslag wordt opgemerkt, dat in samenwerking met genoemde Trusts maatregelen genomen werden ten doel hebbende de gevolgen van de plotselinge uitschakeling van het grootste productie-centrum, n.l. dat te Eindhoven, te ondervangen, teneinde de marktpositie van de voornaamste artikelgroepen te kunnen handhaven. Dank zij de loyale medewerking van een aantal bevriende Amerikaansche ondernemingen is men hierin tot zo zekere hoogte geslaagd.

In aanmerking nemende de bijzondere omstandigheden, zoo verklaart de directie, mag de omzet in de meeste landen niet onbevredigend genoemd worden.

Het verslag is getekend door de directie, bestaande uit de heeren, Ir. P.F.S. Otten, President, Mr.

H. F. Van Walsen en O.M.E. Loupart. De commissarissen van de Maatschappij buiten bezet gebied zijn: Dr. A. F. Philips, voorzitter en gedelegeerd commissaris, Mr. J. W. Beyer, vice voorzitter, C. H. Minor en Mr. D. Crena de Jongh.

### Nederlandsch bezit in Amerika

Het zeer omvangrijk Nederlandsch bezit in de Vereenigde Staten is zoowel door maatregelen welke de Nederlandsche Regeering heeft genomen, als door Amerikaansche maatregelen volkomen veilig gesteld.

Een typisch geval was dat van de Koninklijke Lederfabriek Oisterwijk. Door de bestuursleden H.I.L. Adler en Max Weill, die ten tijde van de invasie uit Nederland waren ontsnapt, was de zetel van de Maatschappij verlegd naar Curacao. In Nederland werd door den bezetter een Nazi-commissaris benoemd, een zekere Huppertz. Deze liet aan de Amerikaansche banken waarbij de Maatschappij een groot bedrag aan dollars had gedeponeerd weten, dat hij de eigendommen van de Maatschappij beheerde en daarom rechten deed gelden op dit dollar-bezit.

Aanvankelijk aarzelden de Amerikaansche banken om het recht van de bestuurders Adler en Weill op deze saldi te erkennen, aangezien zij zich volkomen wilden dekken tegen het geval dat van 2 zijden aanspraak op deze middelen zou worden gemaakt. De zaak werd daarom aan de rechtbank voorgelegd. De rechtbank in den Staat New York heeft de Nazi-instructies welke aan de banken waren gegeven niet ontvankelijk verklaard, en het recht der bestuurders der Koninklijke Lederfabriek Oisterwijk, te Willemstad, Curacao erkend, waardoor het dollar-bezit (een bedrag van 450.000 dollar) uit handen bleef van den bezetter.



## KANTEEKENINGEN BIJ ENKELE BELANGRIJKE REGERINGS-MAATREGELEN I. KABINETSWIJZIGING

**P**rof. Mr. P. S. GERBRANDY, Voorzitter van den Ministerraad, is met ingang van 21 Mei benoemd tot Minister voor de Algemeene Oorlogvoering, terwijl aan hem met ingang van 25 Mei op zijn verzoek eervol ontslag is verleend als Minister van Koloniën.

Met ingang van 25 Mei is benoemd tot Minister van Koloniën Dr. J. van Mook, aan wien tegen dezelfde datum op zijn verzoek eervol ontslag is verleend als Luitenant Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië. Thans is Dr. Van Mook echter voor het voor hem bestemde ambt beschikbaar. Hierdoor kon eindelijk de Minister-President geheel worden vrijgemaakt voor zijn eigenlijke taak: de algemeene leiding der Nederlandsche oorlogvoering en de coördinatie van alle regeeringsparticementen voor zover het de oorlogvoering betref. In verband met het voerstaande kan verwacht worden, dat Prof. Gerbrandy binnen afzienbare tijd een bezoek aan Amerika zal moeten brengen.

De benoeming van Raden Adipati Ario Soejono tot Minister onder Portefeuille met ingang van 9 Juni temeerde, overigens, dat ook het inbrengende element geheel tot zijn recht kan komen bij de hardnekkige voortzetting van den strijd.

## II. VORDERING VAN ZESCHEPEN

**Z**ich betrekking op het Zeeschepenbesluit, 1942, is de Nederlandsche Regeering overgegaan tot vordering van het bezit van alle zeeschepen onder Nederlandsche vlag, die zich buiten de macht van den vijand bevinden. Bij beschikking van den minister van Handel, Niveerheid en Scheepvaart van 5 Juni, is vanaf 1 Juni 1942 tot zes maanden na afloop van den oorlogtoestand voor ons Rijk, het bezit later de eigendoms van deze schepen overgegaan op den Staat.

Deze beschikking is de logische aanvulling van het Vaarpluimbesluit 1942; als de zeevarende verplicht is te varens, heeft hij het recht te vischen, dat zijn vereigening; de scheepvaart, op gezonde basis geschiedt is.

Alle vrachten, verzekeringsovereenkomsten, komen thans in een Scheepsaartijds, hieruit worden alle verliezen gelijkelijk verpand, de aankoop van schepen na den oorlog mogelijk gemaakt en een fonds, gevormd tot versterking van de positie der zeevarenden na den oorlog.

Hierbij zij aangegevend dat tegenwoordig alle Nederlandsche schepen in de

vaart zijn, geschatert door het Britsche Transportministerie mede uit naam van de Amerikaansche regeering. Het betreft hier ruim twee en een half miljoen ton aan scheepsruimte, terwijl tot dusver ongeveer van den oorlog in Nederland en op zee ruim 400.000 ton verloren is gegaan.

Alle schepen blijven onder Nederlandsche vlag en met Nederlandsche bezettingen varen, terwijl de zeevarenden hun euvre voorloftloosig van vijf pond tot tien pond per maand verhoogd zien en in Amerika bevonden aan den wal een toeslag van een dollar per dag krijgen.

## III. DE LEDEN VAN DEN BUITENGEWONEN RAAD VAN ADVIES

**B**ij Kon. Besluit van 5 Juni 1942 heeft de Koning met ingang van 9 Juni benoemd tot leden van den buitengewonen Raad van Advies:

**Tot Voorzitter:**  
Hr. Mr. F. Bodoy, van Blokland; Minister van Staat, Vice-President van den Raad van State.

**Tot leden:**  
Mr. N. S. Blom; Sinds 1941 directeur van het departement van Justitie in Nederlandsch Indië.

J. M. de Booy; Sinds 1937 directeur van de Bat. Petroleum M.S.

E. L. Bruyning; Geboren te Suriname, hoofd van het departement van Financiën in Curacao en voorzitter van de Katholieke fractie van de Staten van Curacao.

Raden Loekman Djajadimengrat; Directeur van het Indische departement van Onderwijs en Eerediensten.

Hr. Ir. O. C. A. van Lili de Jode; Oud-minister van Waterstaat, Nederlandsche Regeeringscommissaris van het Roode Kruis te Londen.

C. Morel; Machinist ter koopvaardij. Districteregenteerder van de organisatie der officieren ter koopvaardij te Liverpool.

J. H. Oldenbroek; Sinds 1938 algemeen secretaris van de Internationale Transportarbeiders-Federatie.

Ch. O. van der Plas; Was laatste jaarlijkse gouverneur van Oost-Java en sinds 1941 lid van den Raad van Indië.

P. Rijkens; Directeur Unilever te Londen.

Ir. J. B. Ridder van der Schueren; Technisch directeur van de British Enka te Liverpool.

M. Sluysers; Sinds 1933 leider van het propaganda-bureau van de S.D.A.P. en N.V.V.

Ch. de Wit; Hoofdcassacomitant Philips. Ouderling der Gereformeerde Kerk te Londen.

Twee Nederlanders, een leeraar Middelbaar Onderwijs en een ingenieur, die tijdens de bezetting uit Nederland zijn ontsnapt en wier namen wij hier niet willen noemen. De Raad bestaat thans dus uit een Voorzitter en het minimum getal van 15 leden, waarvan er vier Nederlandsche Indië vertegenwoordigen, een Suriname en een Curacao, terwijl er twee uit bezet Nederland afkomstig zijn. Bij de samenstelling is verder rekening gehouden met een goede vertegenwoordiging van de koopvaardij en met representatie van sociale en economische elementen van het bedrijfsleven.



Z. K. H. Prins Bernhard der Nederlanden is in verband met een nieuwe functie, welke hij thans bekleedt, bevestigd tot Schout bij nacht bij de Kon. Ned. Marine en tot Generaal-Majoor bij de Landmacht.

Mr. Dr. Ch. A. van Maren uit Nederland, die een lange studietijd door Zuid-Afrika, naar Amerika is gegaan, wilt zich thans aan het beheren van het nieuwe "Nederlandsch War Relief Centre" in New York.

Dr. P. Karel, oud-parlementair redacteur van De Maatschappij, en thans secretaris van den Minister-President, is benoemd tot Gouverneur van Curacao.

Generaal-majoor L. H. van Oyen, commandant der Ned-Indische Luchtmacht is in het Midden-oosten der Vereenigde Staten, in verband met de opleiding aldaar van zeshonderd vliegtuigen.

Luitenant J. A. Bunter, een overtuigd vlieger, is in een strijd tegen Japan, te teamen met sergeant W. Schik, om het leven gekomen tijdens een oefenslucht in de Vereenigde Staten.

Minister Ir. W. B. Albaria heeft op het Pinkstercongres der Britsche Luchtpartij het woord gevoerd namens de S.D.A.P.

Dr. A. A. Buke, onze Senaatslid, heeft voor de All India Radio te Calcutta een toespraak in de Bengaalsche taal gehouden over den Nederlandschen vrijheidsstrijd.

Commandant Dunlop en piloot Van Meel van de K.N.I.L.M. werken thans met de Douglas-toestellen aan deze maatschappij in Australië.

Op Pinkster-Zondag is in de Westminster Abbey tijdens een dienst van de Internat. Christ. Gemeenschap, waaraan 20 kerken deelnamen, door Dr. Van Dorp in het Nederlandsch uit Openbaringen gelezen, terwijl Dr. V. A. Visser 1 Hoofd den Wereldbond der Kerken vertegenwoordigde.

Onze luchtmacht luitenant J. A. Burger en luitenant Winkel uit Ned. Indië werken thans in Australië, waar de laatste op 7 Juni een Japanse stukkwet tot sinken bracht.

Te Peshawar in Staffordshire ligt het prachtige Middeleeuwsche huizen Little Witley, dat door zijn eigenares, Mrs. Wallace belandde, gerehabiliteerd en al ter beschikking is gesteld van het Roode Kruis. Thans is het een herstellingsoord voor Nederlandsche gevonden en land- en zeevarenden en koopvaardij, waar de commandante, Lady Heckman, en haar vijftien Engelsche verpleegsters onze mannen een tijdelijk paradijs op aarde bereiden.



**VERSPREIDING  
VAN DEZE ARTIKELEN,  
IN WELKEN VORM OOK,  
DIEN DE NATIONALE  
ZAAK**

H.14.